

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH 4–8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa

Autorki: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Spis treści

1. Charakterystyka programu nauczania	1
2. Cele kształcenia – wymagania ogólne	12
3. Treści nauczania – wymagania szczegółowe i przewidywane osiągnięcia uczniów	16
4. Sposoby osiągania celów – metody pracy na lekcjach języka polskiego i indywidualizacja kształcenia	159
5. Propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć uczniów	163
• Formy sprawdzania osiągnięć uczniów	
• Kryteria ocen	
6. Uwagi do realizacji programu	165

1. Charakterystyka programu nauczania

Program nauczania języka polskiego w klasach 4–8 szkoły podstawowej *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* opiera się na założeniach nowej Podstawy programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dziennik Ustaw, 24. 02. 2017, poz. 356).

Został skonstruowany w sposób **optymalnie korelujący treści literackie, kulturowe, językowe i komunikacyjne**. Ma to służyć zdobywaniu przez ucznia wszystkich umiejętności wymienionych w podstawie programowej, wszechstronnemu kształceniu kulturowemu, rozbudzaniu i wzmacnianiu motywacji czytelniczych, rozwijaniu kreatywności oraz poszerzaniu zainteresowań uczniów, którzy – w kontakcie z różnorodnymi tekstami kultury – mogą w sposób samodzielny, krytyczny i możliwie pełny kształtować swoją tożsamość. Program w znacznym

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

stopniu zwraca uwagę na kształcenie i usprawnianie umiejętności związanych z odbiorem i tworzeniem poprawnych językowo wypowiedzi oraz na samokształcenie ucznia i współpracę w grupie rówieśniczej.

Koncepcja programu jest oparta na podstawach **aksjologicznych**. Teksty, polecenia, zadania dla uczniów konsekwentnie zwracają uwagę na sferę wartości, szczególnie wartości dobra, piękna, prawdy, wolności, honoru, patriotyzmu, sferę wartości społecznych (człowiek, dom, rodzina, ojczyzna) oraz moralnych (miłość, szlachetność, szacunek). Perspektywa aksjologiczna dotyczy kształcenia literackiego, kulturowego oraz językowego. Sprzyja nie tylko poznawaniu systemu wartości, ale również jego **internalizacji**.

Struktura programu uwzględnia dwa podetapy kształcenia polonistycznego: etap konkretny (10–12 lat) i etap formalny (13–14 lat). Podział ten jest zdeterminowany dwustopniową strukturą *Podstawy programowej kształcenia ogólnego* w klasach 4–8, a ponadto respektuje różnice wynikające z możliwości percepcyjnych, intelektualnych, emocjonalnych uczniów młodszych (klasy 4–6) i starszych (klasy 7–8).

Klasy 4–6

Koncepcja programu dla klas 4–6 zakłada, że w centrum wszystkich działań edukacyjnych znajduje się uczeń, który wchodzi w różne role: odbiorcy i nadawcy aktów komunikacyjnych, odbiorcy, komentatora i świadomego oraz kompetentnego uczestnika kultury, twórcy tekstów mówionych i pisanych oraz przekazów niewerbalnych, poszukiwacza wiedzy o świecie i sobie samym.

Program uwzględnia charakterystyczną dla tego wieku aktywność uczniów, pasję poznawczą, gotowość do stawiania pytań, otwartość, kreatywność, chęć zabawy. Bierze również pod uwagę cechy społeczno-kulturowej rzeczywistości, w jakiej funkcjonują współcześni uczniowie, m.in. wzrost znaczenia technologii komunikacyjno-informacyjnych, silne oddziaływanie ikonosfery na człowieka, niejednoznaczność w sferze wartości, gwałtowne tempo przemian w wielu aspektach życia.

Program uwzględnia również fakt, że uczeń rozpoczynający naukę w 4 klasie posiada pewien zasób wiedzy i szereg podstawowych umiejętności oraz kompetencji zdobytych w klasach 1–3 szkoły podstawowej w zakresie określonym *Podstawą programową* dla tego etapu edukacyjnego. Zakłada zatem poszerzanie tej wiedzy i doskonalenie nabytych umiejętności.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Koncepcja programu w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego opiera się na regułach czytania utworów uwzględniających **pięciostopniowy charakter doświadczania literatury** przez dziecko, które kolejno:

- rejestruje najpierw zdarzenia, a później układa je w bardziej złożone szeregi;
- wyodrębnia bohatera, poczynając od uproszczonych typów, następnie przechodzi do odczytywania bardziej złożonych charakterów;
- dostrzega znaczące układy relacji przestrzennych;
- zauważa narratora, stawia pytania skierowane do tekstu literackiego;
- zwraca uwagę na literackie gry, „rozmowy” tekstów z tekstami, konteksty kulturowe.

Z tego też powodu dominanty tematyczne w poszczególnych rozdziałach i klasach koncentrują się wokół następujących zagadnień:

Klasa 4 dominacja zdarzeń	Klasa 5 dominacja bohatera	Klasa 6 dominacja przestrzeni literackiej, kontekstów	Podstawa wą dobor u lektur w poszcz
Przygody dnia codziennego	Bratnie dusze	Światy wyobraźni	
Świąteczne nastroje	Mali i wielcy w historii	Wartości poszukiwane	
Marzenia zwykłe i niezwykłe	Herosi mitów i legend	Małe filozofowanie	
Karuzela z uczuciami	Bawiący się słowami	Piękno uchwycone	
Historie nie z tej ziemi	Mali i wielcy podróżnicy	Czas relaksu	

ególnych klasach były uwarunkowania przyjętej koncepcji, pełna zgodność propozycji z *Podstawą programową* oraz kryterium pragmatyczne, estetyczne, poznawcze i wychowawcze.

W całym cyklu uwzględniono wszystkie lektury (obowiązkowe i uzupełniające) wymienione w podstawie programowej dla klas 4–6 z zaleceniem do opracowania w całości lub we fragmentach. W każdej klasie pięć lektur (oznaczonych gwiazdką) powinno zostać omówionych w całości, w sposób pełny, dokładny i wieloaspektowy.

Rozumiejąc potrzebę autentycznego zainteresowania uczniów czytaniem (co jest szczególnie eksponowane w podstawie programowej), autorki programu racjonalnie łączą **tradycję literacką z tekstami współczesnej literatury** młodzieżowej zachęcającymi ucznia do czytania.

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Praca z tekstami literackimi powinna bazować na różnorodnych poleceniach, uwzględniających zasady stopniowania trudności, nastawionych na omówienie wrażeń czytelniczych, wnikliwą analizę oraz interpretację tekstów. Zadania związane z lekturą powinny w klasach 4–6 odwoływać się do rzeczywistości znanej uczniom, do współczesności i uwzględniać działania twórcze ucznia – samodzielne i w grupie rówieśniczej, np. poprzez ćwiczenia projektowe, ćwiczenia rozwijające kreatywność i wyobraźnię.

Program zakłada **systematyczne wprowadzanie ucznia w świat kultury – odpowiednio do jego potrzeb i możliwości percepcyjnych w klasach 4–6**. Kształcenie kulturowe należy realizować przez tworzenie sytuacji dydaktycznych pozwalających na obcowanie młodego człowieka z różnymi tekstami kultury oraz przez wyposażenie ucznia w podstawowy aparat pojęciowy dotyczący odbioru dzieł sztuki. Będą temu służyć zarówno wyjścia do kina, teatru, galerii czy udział w imprezach kulturalnych, jak również polecenia i ćwiczenia dotyczące dzieł plastycznych, muzycznych, odwołujące się do różnych sztuk audiowizualnych i zachęcające do filozoficznych rozważań – na miarę możliwości ucznia.

Współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne otwierają przed nauczycielami nieograniczone obszary aktywności dydaktycznej. Wyposażenie techniczne wielu szkół pozwala na tworzenie klubów filmowych, radiowych, prowadzenie warsztatów teatralnych itp. Program proponuje różnorodne teksty kultury, które korelują z tekstami literackimi i wzbogacają ich odbiór. To jednak nauczyciel, znając możliwości oraz potrzeby uczniów, decyduje w jakim stopniu i w jakim zakresie ten materiał wykorzystać, aby osiągnąć zamierzone cele, również te, które wykraczają poza treści określone w *Podstawie programowej*.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Mając na uwadze szczególną rolę języka polskiego w szkole, koncepcja kształcenia językowego w programie *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* w klasach 4–6 zakłada **integralne traktowanie spraw języka, literatury, kultury i komunikacji oraz wychowania**. Język postrzega się wieloaspektowo – jako narzędzie komunikacji, ważny element świata kultury oraz nośnik wartości. Świadomość językowa ucznia, jego kompetencje językowe są kształtowane w szerokim kontekście funkcjonowania społecznego. Każda jednostka lekcyjna sytuuje ucznia w konkretnej rzeczywistości językowej, społecznej i kulturowej. Analiza tekstu, obserwacja języka, różnorodne ćwiczenia, realizacja aktów mowy, to optymalny sposób kształcenia językowego uwzględniony w cyklu *Słowa z uśmiechem*.

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Program zakłada **równowagę między wiedzą o języku (jego zróżnicowaniu) i umiejętnościami językowo-komunikacyjnymi**. Nie ulega wątpliwości, że zespół pojęć z zakresu nauki o języku jest niezbędny do pełnego rozwoju językowego uczniów, również w kontekście nauki języków obcych. Wiedza o języku musi być jednak sfunkcjonalizowana, powinna dotyczyć w szerokim zakresie komunikacji, fleksji, składni, słowotwórstwa (w ograniczonym zakresie na etapie klas 4–6), fonetyki, ortografii, mowy pozawerbalnej. Program zakłada, że tworzenie aparatu pojęciowego w sferze nauki o języku powinno się odbywać przy wyraźnej aktywności uczniów. Autorki programu dostrzegają konieczność kształcenia komunikacyjnego w jego różnych aspektach – od prostych, bezpośrednich aktów mowy, takich jak prośba, rada, obietnica po bardziej skomplikowane struktury polemiki i dyskusji. Przyjmują, że język, jego gramatyka, funkcje będą analizowane w kontekście szerszych wypowiedzi. Tekst jako suma pewnych działań językowych to z jednej strony gotowe tworzywo nastawione na aktywny odbiór, a z drugiej strony to materiał zachęcający do obserwacji, analizy, przekształcania i kreacji.

Autorki programu kładą **nacisk na kształcenie umiejętności pisania poprawnego pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym**. Rozkład zajęć w ciągu roku szkolnego uwzględnia co najmniej kilkanaście lekcji w całości poświęconych nauce ortografii i interpunkcji. Dobór form, metod i technik pracy na tych lekcjach uwzględnia najnowsze badania naukowe w zakresie sposobów uczenia się, ale wykorzystuje również sprawdzone i utrwalone w praktyce szkolnej zasady.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Program zakłada kształcenie i doskonalenie wielu form wypowiedzi mówionych (m.in. zadawanie pytań, formułowanie argumentów, prowadzenie dialogu, dyskutowanie, debatowanie) **i pisanych** – od najprostszych użytkowych po teksty o charakterze argumentacyjnym i próby literackie. Tu również jest oczekiwana aktywność uczniów w kwestii rozpoznawania charakterystycznych cech leksykalnych, składniowych, stylistycznych, kompozycyjnych tworzonych wypowiedzi.

Wiele uwagi poświęca się również zagadnieniom związanym z etykietą i netykietą językową, z umiejętnością tworzenia współczesnych komunikatów (SMS, e-mail), z uwarunkowaniami dotyczącymi synchronicznej i asynchronicznej komunikacji w internecie.

W programie uwzględnia się eksponowaną w *Podstawie programowej* potrzebę wprowadzenia **elementów retoryki** już na etapie klas 4–6. Autorki programu uważają, że

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

sprawność językowa pozwalająca na jasne, precyzyjne przekazywanie myśli jest szczególnie istotna w kontekście pewnego obniżenia standardów językowych w mediach i życiu społecznym oraz złożoności problematyki związanej z językiem w przestrzeni internetu.

SAMOKSZTAŁCENIE

Program nauczania w klasach 4–6 w znacznym stopniu zwraca uwagę na samokształcenie ucznia i pracę w grupie rówieśniczej. Kształcenie literackie, kulturowe, językowe inspirowane przez ucznia do samodzielnych poszukiwań, do poszerzania wiedzy i nabywania nowych umiejętności. Służą temu **moduły powtórzeniowe** po każdym rozdziale – infografiki, powtórzenia *Pół żartem, pół serio*, sprawdziany *Wiem, umiem, rozumiem* oraz zestawy tekstów zachęcających do **samodzielnej lektury** całości utworów zatytułowane *A może to cię zainteresuje* i *Wszyscy to czytali*. Uczeń otrzymuje ponadto na lekcjach zestawy poleceń i wskazówek ułatwiających mu korzystanie z wielu różnorodnych źródeł informacji – nie tylko tradycyjnych, lecz także nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zakłada się, że uczeń po klasie 6 będzie skutecznie docierał do informacji, selekcionował je, hierarchizował oraz wartościował. Dokonał oceny ich przydatności i wiarygodności. Będzie ponadto umiał zorganizować swój warsztat pracy.

Klasy 7–8

Program *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* przeznaczony dla starszych klas szkoły podstawowej zakłada wszechstronne wspieranie ucznia w procesie **kształtowania systemu wartości, formowania osobowości oraz poszukiwania tożsamości** w wymiarze indywidualnym, społecznym, narodowym i kulturowym. Proponowane treści programowe i sposób ich realizacji sprzyjają kształtowaniu postawy świadomego i krytycznego odbiorcy kultury, otwartego na świat w każdym jego wymiarze, szanującego własną tradycję narodową oraz język służący formułowaniu myśli, opisywaniu świata, ocenianiu postaw i zachowań. Program uwzględnia potrzebę kształcenia umiejętności skutecznego komunikowania się za pomocą różnych aktów mowy, z zachowaniem zasad etyki i kultury języka, posługiwania się w różnymi gatunkami wypowiedzi ustnych i pisemnych, a także docierania do informacji, krytycznej oceny poznawanych treści, rozwijania samodzielności w działaniu i gotowości podejmowania odpowiedzialności za swoje czyny.

Treści nauczania zawarte w poszczególnych blokach tematycznych, **dostosowane do możliwości i potrzeb ucznia starszych klas szkoły podstawowej**, są oparte, podobnie jak w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

klasach 4–6, na podstawach aksjologicznych i **eksponują wartości** uniwersalne związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi i etycznymi z uwzględnieniem wyzwań rzeczywistości, w której funkcjonują uczniowie (m.in. rozwój nowoczesnych technologii, zmiany w sposobach porozumiewania się, dominacja wizualnych form przekazu, labilność w sferze wartości). Uwzględniają też potrzebę jak najmocniejszej korelacji różnych elementów kształcenia w celu rozwijania szeroko pojętych kompetencji uczniów, ich zainteresowań, zdolności poznawczych i pobudzania kreatywności.

Autorki programu proponują zatem rozwiązania metodyczne, które zapewniają **optymalną integrację kształcenia literackiego, językowego i kulturowego**. Wiedza i umiejętności wprowadzone i uporządkowane w poprzednich latach nauki są w klasach 7 i 8 jeszcze mocniej zintegrowane z sytuacjami komunikacyjnymi, a powiązanie treści literackich, kulturowych i językowych pozwala efektywnie kształcić wszystkie najważniejsze kompetencje. Szczególny nacisk został położony na kształcenie komunikacyjnych sprawności ucznia oraz wspieranie go w budowaniu integralnego obrazu świata, dlatego proponuje się szerokie i funkcjonalne łączenie działań językowych i tekstotwórczych z analizą i interpretacją dzieł literackich oraz innych tekstów kultury, tak aby uczeń nabierał sprawności komunikacyjnych w każdej sytuacji dydaktycznej.

Program zakłada, że wiedza i umiejętności będą powtarzane i systematycznie utrwalane, zaplanowano w nim **odwołania do wiadomości i sprawności zdobywanych w klasach młodszych**. Uczeń porządkuje powtarzany materiał, wzbogaca go o nowe treści, a następnie sytuuje w nowym, szerszym kontekście (np. biograficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym, filozoficznym czy społecznym). W klasach 7–8 położono nacisk na **uporządkowanie genologiczne**, a także założono wprowadzenie elementów budowania **świadomości procesu historycznoliterackiego**, co jest istotnym elementem przygotowania ucznia do nauki na kolejnym etapie kształcenia.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Układ treści literackich i kulturowych opiera się w obu klasach na **podstawie aksjologicznej**, którą porządkują bloki problemowe zbudowane w oparciu o istotne wartości. Każdy obszar treściowy wyznaczają **myślone drogowskazy**.

KLASA 7

Obszary tematyczne	Wartości
--------------------	----------

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

– myślowe drogowskazy	
Budować swoją tożsamość	rozwijanie poczucia tożsamości narodowej
Szukać drogowskazów	poszukiwanie autorytetów
Nie ulegać złudzeniom	poszukiwanie prawdy
Być dla innych	kształtowanie postaw altruistycznych
Pilnować zgody	rozwijanie postawy tolerancji
Cenić wolność	budowanie postaw patriotycznych
Nie tracić nadziei	wskazywanie wartości tradycji, pamięci

KLASA 8

Obszary tematyczne – myślowe drogowskazy	Wartości
Szukać odpowiedzi	kształtowanie tożsamości kulturowej
Poszukiwać wzoru	wskazywanie wartości honoru
Mieć czas na refleksję	poszukiwanie mądrości
Iść za głosem serca i słuchać rozumu	dążenie do prawdy, docenianie uczuć
Bronić ideałów i godności własnej	kształtowanie postaw odpowiedzialności
Wyjść zwycięsko z najcięższych prób	poszanowanie tradycji narodowej
Znaleźć swoje miejsce	poszukiwanie radości życia

Proponowane **bloki problemowe** pozwalają uczniowi odkryć, że człowiek przynależy do wielu grup społecznych, podlega różnorodnym wpływom, powinien zatem budować swoją tożsamość także w relacjach z innymi – w rodzinie, grupie rówieśniczej, społeczeństwie, ojczyźnie, we wspólnocie kulturowej.

Program *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* zakłada w starszych klasach szkoły podstawowej coraz szersze wprowadzanie młodego człowieka w krąg kultury wysokiej i **doskonalenie**

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

umiejętności czytania, analizowania i interpretowania tekstów ambitnych, ważnych dla literatury polskiej. W zestawie lektur znalazły się także teksty reprezentujące literaturę współczesną, bliską młodemu czytelnikowi, gdyż odwołanie się do doświadczeń uczniowskich i wykorzystanie zainteresowania kulturą popularną sprzyja nawiązaniu kontaktu uczniów z tekstem i może stać się punktem wyjścia do wszechstronnych działań twórczych. Uczeń, podobnie jak w klasach 4–6, doskonali sprawność analizy i interpretacji, jednak na tym etapie kształcenia **zyskuje nowe narzędzia**, dzięki którym jego lektura jest dojrzalsza, bardziej świadoma i samodzielna, poznaje gatunki i konwencje literackie, rozumie gry z konwencją, wykorzystuje poznane pojęcia w refleksji o literaturze, kulturze i wartościach.

Dodatkową dominantą organizującą układ treści w starszych klasach szkoły podstawowej jest ukazywanie tekstów **w perspektywie historycznoliterackiej**. Teksty z kanonu literackiego **są uporządkowane chronologicznie** – w klasie 7 w obrębie motywów, z osiami sytuującymi w czasie, natomiast w klasie 8 w chronologicznym i tematycznym układzie podstawowych treści poszerzonym o współczesne konteksty. Takie ujęcie służy uporządkowaniu i wzbogaceniu wiedzy ucznia, stwarza możliwość powrotu do omawianych wcześniej zagadnień i pozwala w podstawowym zakresie poznać istotę procesu historycznoliterackiego, co przygotowuje ucznia do kolejnego etapu edukacji.

W każdej klasie zaproponowano wybór prozy, poezji, tekstów dramatycznych, literatury popularnej, publicystyki, artykułów popularnonaukowych, tekstów typowych dla internetu – wyznaczony zapisami w *Podstawie programowej* (**uwzględniono lektury obowiązkowe i uzupełniające** wymienione w *Podstawie programowej* z zaleceniem do opracowania w całości lub we fragmentach) i wzbogacony o autorski wybór tekstów kultury.

Zestawienie lektur przewidzianych do omówienia w całości	
KLASA 7	KLASA 8
<u>Lektury obowiązkowe:</u> Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> , cz. II Aleksander Fredro <i>Zemsta</i> Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i> Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i> Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i>	<u>Lektury obowiązkowe:</u> Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i> Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i> Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i> Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i> <u>Lektury uzupełniające:</u> Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Lektury uzupełniające: Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i> Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	Agatha Christie <i>Dwanaście prac Herkulesa</i> Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i> Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei</i>
---	---

Program zakłada także systematyczne rozwijanie u ucznia umiejętności **świadomego uczestniczenia w kulturze** (w roli kompetentnego, świadomego odbiorcy i uczestnika), motywuje do poznawania kultury własnego regionu, wskazuje wartość dziedzictwa narodowego, zwraca uwagę na potrzebę otwartości i szacunku wobec innych kultur.

Uczeń w klasach starszych szkoły podstawowej pogłębia odczytanie tekstów literackich w **przestrzeni intertekstualnej** poprzez usytuowanie ich w **kontekstach kulturowych** – muzycznych, plastycznych, filmowych, teatralnych, multimedialnych, reprezentujących kulturę popularną. Teksty ikoniczne towarzyszące tekstom literackim zostały opatrzone wskazówkami i poleceniami, inspirującymi uczniów do różnorodnych działań w sferze kultury. Autorki zaplanowały w każdej klasie lekcje poświęcone *Spotkaniom ze sztuką*, w czasie których uczniowie mają szansę krok po kroku rozwijać umiejętności odbioru i interpretacji tekstów kultury oraz kształtować swoje kompetencje językowe w zakresie mówienia i pisanie o kulturze.

Rolą nauczyciela jest wybranie kontekstów dostosowanych do potrzeb i możliwości każdego zespołu klasowego oraz stwarzanie możliwości **bezpośredniego uczestniczenia w kulturze** (np. wyjścia do galerii, teatrów, kin, spotkania z ludźmi kultury), a także **tworzenia kultury** (np. przygotowywanie przedstawień teatralnych, warsztaty artystyczne, zachęcanie do twórczości literackiej). Program proponuje wiele działań o takim charakterze, m.in. w kończącym każdy rozdział bloku inspiracji projektowych *A teraz – działamy!*

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Program językowy zakłada kształtowanie i usprawnianie umiejętności związanych zarówno z odbiorem różnorodnych tekstów, jak i samodzielnym tworzeniem poprawnych językowo wypowiedzi w formie pisanej i mówionej, w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, skierowanych do różnych odbiorców. Tak rozumiane **kształcenie językowe zostało integralnie powiązane z kształceniem literackim i kulturowym**. Program zaleca w klasach 7–8 jeden podręcznik, w którym nauka o języku jest włączona w rozważania o literaturze i kulturze, a korelacja z lekcjami

literackimi jest przemyślana i celowa. Materiał literacki prezentujący problemy określonego kręgu tematycznego zostaje wykorzystany do systematycznie prowadzonej obserwacji języka.

Uczeń klasy 7 i 8 powtarza i systematyzuje zadnienia językowe omawiane w klasach 4–6 oraz **wzbogaca je o nowe, bardziej złożone treści**, a ćwiczenia, jakie wykonuje, są ściśle podporządkowane omawianym tematom. W klasach starszych uczeń w jeszcze większym stopniu niż w klasach młodszych korzysta z nabytych kompetencji językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych, gdyż **polecenia językowe są powiązane z analizą i interpretacją utworów literackich**. Program zakłada wykorzystanie doświadczeń ucznia, który, obserwując i analizując tworzywo językowe, próbuje opisać strukturę języka, poznać praktyczną funkcję różnych jego elementów, a następnie, poprzez działania nastawione na tworzenie tekstów, **kształtować swoje kompetencje komunikacyjne**, doskonalić umiejętności wyrażania własnych myśli, bogacić słownictwo służące opisowi świata, zjawisk kulturowych, ocenianiu postaw i zachowań ludzkich, zwracając jednocześnie uwagę na problemy etykiety i etyki języka.

Program akcentuje umiejętności praktyczne, związane z używaniem języka, zaś podstawowa wiedza gramatyczna ma te umiejętności wspomagać, wspierając sprawne komunikowanie się. Celem kształcenia językowego jest więc **ukształtowanie ucznia – osoby kompetentnej komunikacyjnie**, czyli nie tylko znającej zasady komunikacji, system językowy, ale przede wszystkim potrafiącej – jako nadawca – formułować poprawne wypowiedzi, dostosowane do odbiorcy, celu i sytuacji, a jako odbiorca – rozumiejącej zarówno wypowiedzi innych, jak i ich intencje.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Program przewiduje systematyczne **doskonalenie kompetencji komunikacyjnych** ucznia, w tym także **umiejętności tworzenia różnorodnych form wypowiedzi**. Uczniowie, podobnie jak w klasach młodszych, niemal na każdej lekcji mają szansę wejść w rolę świadomego słuchacza, rozmówcy, dyskutanta, recytatora, mówcy, uczestnika różnych aktów mowy, a także ćwiczą umiejętności tworzenia tekstów pisanych, od prostych form użytkowych po prace o złożonej konstrukcji.

Ważnym elementem kształcenia polonistycznego na tym etapie jest intensywne **doskonalenie umiejętności retorycznych** oraz uświadamianie uczniom potrzeby zachowania zasad **etykiety i etyki językowej** w różnych sytuacjach komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni internetu i innych form porozumiewania się z wykorzystaniem

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

osiągnąć nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Program zakłada systematyczne kształcenie kompetencji uczniów w tym zakresie.

Uczniowie klas 7 i 8 **utrwalają umiejętności nabyte w latach wcześniejszych** (np. w zakresie tworzenia takich form pisemnych jak notatka, zaproszenie, opowiadanie, charakterystyka, list), tworząc wypowiedzi coraz bardziej świadomie, celowo, wzbogacając je treściowo i przekształcając w zależności od potrzeb konkretnych sytuacji komunikacyjnych, a jednocześnie **poznają nowe formy wypowiedzi** – o bardziej skomplikowanej konstrukcji (wymienione w podstawie programowej: rozprawka, recenzja, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad). W programie znalazły się także inne formy wypowiedzi (np. charakterystyka porównawcza, charakterystyka zbiorowości, opis sytuacji, kondolencje, opinia), które służą pogłębionej analizie i interpretacji tekstów literackich oraz zwiększają kompetencje uczniów w zakresie tworzenia wypowiedzi, także użytkowych, przydatnych w życiu.

Podsumowaniem ćwiczeń stylistycznych, leksykalnych i kompozycyjnych są zawarte w programie *Rady dla piszących i mówiących*, które zawierają wskazówki pomocne przy tworzeniu podstawowych wypowiedzi mówionych i pisanych oraz wzory wypowiedzi z komentarzem dotyczącym zasad ich stosowania.

SAMOKSZTAŁCENIE

Idea rozwijania **pasji poznawczej i samodzielności uczniów**, doskonalenia **umiejętności współpracy w grupie, praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy** oraz **odpowiedzialności za własny rozwój** jest w programie *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* wyraźnie eksponowana. Treści programowe zostały tak ułożone i opracowane, aby zachęcać uczniów do samodzielnych poszukiwań, rozwijać umiejętność krytycznej oceny zebranych materiałów, dokonywania ich selekcji, porządkowania.

Liczne **zadania i polecenia** wpisane w lekcje poświęcone kształceniu literackiemu, kulturowemu i językowemu zachęcają do samodzielnego, rzetelnego zdobywania informacji i wykorzystywania ich w praktyce. Zwracają uwagę na potrzebę samodzielnego docierania do różnych informacji, gromadzenia ich i przetwarzania z poszanowaniem cudzej własności intelektualnej (respektowanie praw autorskich), co jest szczególnie istotne w czasach szerokiego dostępu do zasobów internetowych.

Zestawy **zadań powtórzeniowych** (*Sprawdź się!*) pomagają kształcić nawyk systematycznego uczenia się, powtarzania oraz utrwalania wiedzy i umiejętności. Podobną funkcję

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

pełnią **infografiki** przybliżające wybrane zagadnienia z zakresu literatury i kultury. Zaproponowane do każdego bloku tematycznego **propozycje zadań projektowych** (*A teraz – działamy!*) dają okazję do rozwijania umiejętności współpracy, krytycznej oceny zgromadzonych materiałów, dokonywania koniecznych przekształceń, a także posługiwania się technologią informacyjną i nowoczesnymi środkami przekazu w prezentacji efektów pracy.

2. Cele kształcenia – wymagania ogólne

Program nauczania w klasach 4–8 *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* zakłada przyjazne i stopniowe **wprowadzanie ucznia w świat wiedzy** bliskiej jego doświadczeniu, zainteresowaniom, uwzględniające możliwości percepcyjne, intelektualne, emocjonalne ucznia na różnych etapach jego rozwoju. Kładzie nacisk na tworzenie sytuacji dydaktycznych służących aktywnemu **rozwijaniu umiejętności**, które pozwolą uczniowi nie tylko wykorzystać zdobytą przez niego wiedzę, lecz także ją pogłębić i ugruntować, a ponadto wzbudzić motywację do samokształcenia. Program jest zorientowany na edukację aksjologiczną sprzyjającą **kształtowaniu postaw** pozwalających na pełne, aktywne i odpowiedzialne funkcjonowanie młodych ludzi w społeczeństwie. Stawia przed uczniami w klasach 4–8 wymagania ogólne wynikające z zapisów *Podstawy programowej*.

I. W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego uczeń:

- kształci umiejętność świadomego, pełnego i refleksyjnego odbioru tekstów literackich i innych tekstów kultury;
- uczy się sytuować poznawany tekst kultury w określonym kontekście (np. historycznym, filozoficznym, biograficznym, historycznoliterackim, kulturowym) i dzięki temu pogłębiać jego interpretację;
- poszerza znajomość wybranych utworów literackich z literatury polskiej i światowej;
- poznaje wybrane dzieła wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli;
- kształci umiejętność mówienia o literaturze z wykorzystaniem potrzebnej terminologii;
- kształci postawę aktywnego i świadomego uczestnika świata kultury, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym, poprzez poznawanie specyfiki tekstów literackich i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

innych tekstów kultury oraz dostosowanie odpowiednich strategii odbioru do sposobu wypowiedzi artystycznej;

- rozwija postawę szacunku dla dorobku przeszłych pokoleń i tradycji literackiej będących podstawą narodowej tożsamości;
- postrzega kulturę jako rzeczywistość, która kształtuje jego świat wartości, rozwija zdolność dostrzegania prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami;
- przejawia zainteresowanie kulturą w środowisku lokalnym oraz uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie.

II. W zakresie kształcenia językowego uczniów:

- **postrzega język jako narzędzie poznawania, kreowania i rozszerzania granic własnego świata;**
- rozumie rolę języka ojczystego w budowaniu tożsamości w wymiarze osobowym, rodzinnym, narodowym i kulturowym;
- rozwija umiejętność porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach komunikacyjnych i w odniesieniu do różnych aspektów rzeczywistości z poszanowaniem zasad etykiety językowej;
- postrzega język jako funkcjonalne, cenne i wielowymiarowe narzędzie komunikacji oraz kształtuje swoje wypowiedzi z zamiarem skutecznego porozumiewania się;
- rozwija rozumienie konsekwencji podejmowanych działań językowych i odpowiedzialności za nie;
- poznaje podstawową terminologię pozwalającą opisywać język i sposoby komunikowania się ludzi;
- poszerza wiedzę na temat elementów składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz pełnionych przez nie funkcji.
- rozwija umiejętność poprawnego mówienia i pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni i interpunkcji polskiej;

III. W zakresie tworzenia wypowiedzi uczniów:

- rozwija swoje umiejętności fonacyjne, artykulacyjne i prozodyczne;
- kształci umiejętności wypowiadania się w zakresie różnych form wypowiedzi ustnych i pisemnych z dbałością o kulturę języka;

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

- doskonalą dykcję i umiejętność operowania głosem, rozwija sprawność wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów;
- rozwija umiejętność identyfikowania intencji rozmówcy oraz wyrażania własnych w określonych aktach mowy;
- doskonalą umiejętność celowego i funkcjonalnego wykorzystania środków stylistycznych w tworzonej przez siebie wypowiedzi;
- przejawia motywację do kształcenia sprawności językowej (w zakresie leksyki, fleksji, składni, ortografii) i rozwijania umiejętności funkcjonalnego konstruowania tekstów oraz dbałości o estetykę pracy pisemnej;
- poznaje podstawowe pojęcia z zakresu retoryki, rozwija umiejętności retoryczne, szczególnie w zakresie argumentowania;
- kształci umiejętność samodzielnego myślenia, rozpoznawania mechanizmów perswazji i manipulacji językowej;
- podejmuje próby tworzenia tekstów o charakterze literackim i walorach estetycznych;

IV. W zakresie samokształcenia uczniów:

- kształtuje postawę szacunku dla wiedzy i aktywnego poznawania świata oraz potrzebę praktycznego wykorzystania zdobytych wiadomości;
- kształci umiejętność samodzielnego i skutecznego poszukiwania informacji z różnych źródeł, również przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- doskonalą umiejętność porządkowania zdobytych informacji poprzez odpowiednie ich wartościowanie, selekcjonowanie, przetwarzanie i syntetyzowanie;
- uczy się rzetelnie korzystać z różnych źródeł informacji;
- kształtuje postawę poszanowania cudzej własności intelektualnej oraz rozwija umiejętność stosowania cudzośłowu, przypisów, odsyłaczy;
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się i pogłębiania zdobytej wiedzy;
- rozwija umiejętność samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- wykazuje się aktywnością w zakresie rozwijania indywidualnych zainteresowań różnymi dziedzinami kultury oraz innymi formami poszerzania wiedzy.

V. Realizacja celów wychowawczych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

W zakres programu nauczania języka polskiego *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* w klasach 7–8 zostały wpisane bardzo wyraźnie także treści wychowawcze, dzięki czemu wspiera on wszechstronny rozwój ucznia, pełną integrację jego osobowości i kształtowanie systemu wartości. Jednocześnie wspomaga on realizację programu wychowawczego i programu profilaktyki szkoły. Uczniowie rozwijają szacunek dla przeszłości i tradycji, traktują język jako wartość oraz nośnik wartości, kształtują właściwe postawy w kontaktach z drugim człowiekiem (np. w relacjach rówieśniczych, w relacji uczeń–nauczyciel, uczeń–rodzic) przez poznawanie odpowiednich wartości i wzorców wpisanych w teksty kultury. Lekcje języka polskiego w znacznej mierze kształtują nowoczesne pojęcie patriotyzmu, odpowiedzialności za ojczyznę, ponadto stwarzają warunki do rozwijania umiejętności, zdolności, pasji i kreatywności, dzięki czemu dają każdemu uczniowi możliwości zbudowania przestrzeni osobistego sukcesu. Realizowane w klasach 4–8 treści programowe propagują idee wolontariatu, tolerancji, integracji osób niepełnosprawnych, franciszkańskiej postawy wobec świata. Realizowane zadania kształtują umiejętności uczniów w zakresie prawidłowego funkcjonowania w szeroko rozumianym środowisku cyfrowym, budowania świadomości oddziaływań o charakterze perswazyjnym i manipulacyjnym, zwracają także uwagę na potrzebę właściwego, kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach.

3. Treści nauczania – wymagania szczegółowe i przewidywane osiągnięcia uczniów

KLASA 4		
Material nauczania	Zagadnienia	Realizacja podstawy programowej Przewidywane osiągnięcia
		Uczeń utrwała i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:
I. Kształcenie literackie i kulturowe		
René Goscinny, Jean-Jacques Sempé <i>Nowe przygody Mikołajka</i> (fragment)	- bohater - składanie obietnic - formułowanie rad - wartości – rodzina	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - opowiada o wydarzeniach fabuły (I.1.7) - charakteryzuje bohatera (I.1.9) - wskazuje w utworze bohatera głównego (I.1.11) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) - odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Joanna Kulmowa <i>Marzenia</i>	- wers - odczytywanie znaczeń ukrytych - ćwiczenia kreatywnego myślenia	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) - odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) - odczytuje teksty poprzez przykład intersemiotyczny (I.2.12)
Małgorzata Musierowicz <i>Szósta klepka</i> (fragment)	- zdarzenia - plan zdarzeń - sytuacja komunikacyjna - formułowanie rad - wartości – dom, rodzina	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) - odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Maciej Wojtyszko <i>Bolek i Lolek. Straszne skutki oglądania telewizji</i> (fragment)	- dialog - formułowanie prośb - technika głośnego czytania - film animowany - zasady oglądania telewizji	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do filmu (I. 2.8) - świadomie i z uwagą odbiera filmy oraz programy telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży (I. 2.13)
Stanisław Grochowiak	- wyobrażnia - program telewizyjny - sztuki audiowizualne	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

Telewizor		w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • świadomie i z uwagą odbiera filmy oraz programy telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży (I. 2.13)
Liliana Bardijewska <i>Dom ośmiu tajemnic</i> (fragment)	• narrator • narracja • argument • wartość kulturalnej rozmowy	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohatera (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I. 2.11)
Anna Onimichowska <i>Duch starej kamienicy</i> (fragment)	• świat przedstawiony • fikcja literacka • nazywanie uczuć • technika głośnego czytania	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohatera (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Janusz Christa <i>Kajko i Kokosz. Szkoła latania</i> (fragment)	• komiks • świat przedstawiony • wyrażanie opinii • komizm	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) • charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé <i>Mikołajek*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	(I. 2.7) • omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • określa tematykę utworu (I.1.12) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Barbara Stenka <i>Masło przygodowe</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jan Twardowski <i>Nowe pątyki i pątyczki</i> (fragment)	• drzewo genealogiczne • słownictwo dotyczące pokrewieństwa • zdrobnienia • wartości – tradycja, rodzina	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		zdarzeniach (I.1.19) ● wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) ● odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I. 2.11)
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragment – opis dworku)	● opis przedmiotu ● postacie historyczne ● rodzinne pamiątki ● wartości – dom rodzinny, ojczyzna, tradycja	● omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) ● charakteryzuje bohaterów (I.1.9) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) ● wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) ● dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (I.2.4)
Władysław Bełza <i>Katechizm polskiego dziecka (Kto ty jesteś? ...)</i>	● tematyka utworu ● intencja wypowiedzi ● symbole narodowe ● wartości – ojczyzna, patriotyzm	● określa tematykę utworu (I.1.12) ● objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) ● wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) ● odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I. 2.11)
Józef Wybicki <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>	● hymn narodowy – pieśń patriotyczna ● rady dla recytujących ● zwrotka ● refren ● wartości – wolność, patriotyzm, ojczyzna, bohaterstwo	● rozpoznaje czytany utwór jako hymn (I.1.3) ● rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym strofę i refren (I. 1.6) ● charakteryzuje bohaterów (I.1.9) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) ● wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Czesław Janczarski <i>Kamienna płyta;</i> Helena Bechlerowa	● osoba mówiąca w wierszu ● szacunek i pamięć	● charakteryzuje podmiot liryczny (I. 1.9) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>Święto Zmarłych</i>	• zasady zachowania • formułowanie rad • nekropolie • wartości – człowiek, bohaterstwo	wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Kazimierz Szymeczko <i>A to historia! Opowiadania z dziejów Polski</i> (fragment)	• postać historyczna • czytanie mapy • anegdota • geneza • opis przedmiotu • wartości – bohaterstwo	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohatera (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3)
Grzegorz Kasdepke <i>Różga</i> (fragment)	• obrazowanie realistyczne • nazywanie emocji • list • wartości – życie, szacunek dla zwierząt, odpowiedzialność, sumienność	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohatera (I.1.9) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Teofil Lenartowicz <i>Mizerna cicha</i> (fragment)	• kolęda • szopka – formy • tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe • wartości – rodzina	• wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuk plastycznych (I.2.8)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I. 2.11)
Ludwik Jerzy Kern <i>Bajka o Starym i Nowym Roku</i>	• opis bohatera • przysłowia • pisownia nazw święt, obrzędów, zwyczajów	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odczytuje teksty poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Małgorzata Musierowicz <i>Opium w rosole*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni. Drużyna Pierścienia</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Wilhelm Grimm, Jacob Grimm <i>Królowa pszczoł</i>	• zdarzenia fantastyczne i realistyczne • czas i miejsce akcji • bohaterowie realistyczni i fantastyczni • szczęśliwe zakończenie • wartości – dobro, szacunek, altruizm	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Charles Perrault <i>Kopciuszek</i>	• bohaterowie • ocena postaci • rekwizyt • kontrast • przesłanie • afisz teatralny • wartości – dobro	• rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Kazimierz Władysław Wójcicki <i>O Waligórze i Wyrwidębie</i>	• świat przedstawiony • rekwizyty baśniowe • motyw wędrowny w	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	baśniach • funkcja rekompensacyjna baśni • wartości – braterstwo	wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Aleksander Puszkina <i>Bajka o rybaku i rybce</i>	• obrazowanie fantastyczne i realistyczne • problem winy i kary • ocena zachowań i postaw • etykieta językowa • nagranie dźwiękowe baśni • wartości – szacunek, dobro	• rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Hans Christian Andersen <i>Dzielný łowianý žołnierz</i>	• uosobienie • świat przedstawiony • opis i ocena postaci • wartości – honor, bohaterstwo, piękno, miłość	• rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • zna i rozpoznaje w tekście literackim uosobienie (I.1.4) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Bohdan Butenko <i>Jaś i Małgosia</i> (fragment)	• analiza świata przedstawionego • konwencja • gatunek	• rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	- konteksty literackie - zabawy literackie - wartość zabawy	zależność (I.1.7) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8)
Andrzej Maleszka <i>Magiczne drzewo</i> (fragment)	- świat przedstawiony - elementy fantastyczne - cechy baśni - współczesne baśnie - nazywanie emocji - ocena postaci i zdarzeń - wartości – braterstwo, przyjaźń	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) - rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Jan Brzechwa <i>Akademia pana Kleksa*</i> Lektura omawiana w całości	- sztuka filmowa - adaptacja filmowa utworu - podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - rozpoznaje fikcję literacką rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) - rozpoznaje czytany utwór jako baśń oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) - charakteryzuje narratora i bohaterów (I.1.9) - wskazuje w utworze bohaterów głównych i określa ich cechy (I.1.11) - określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		(I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (filmowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Jacek Inglot <i>Eri i smok</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Joanna Kulmowa <i>Moje próżnowanie</i>	• wiersz • poezja i poeta • poezja – rola, istota • inspiracje twórcze	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers (I.1.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.1.8) • charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Stanisław Grochowiak <i>Wyliczanka</i>	• obrazy poetyckie • rym • ożywienie • dziecięce wyliczanki	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim ożywienie i określa jego funkcję (I.1.4) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym (I.1.6) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Julian Kornhauser <i>Wyciągnięta ręka</i>	• podmiot liryczny • nastrój • wrażenia czytelnice • nazywanie emocji • wartości – człowiek, tolerancja, empatia	• nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Małgorzata Strzałkowska Kosze <i>pełne snów</i>	• epitet • określenia opisujące i oceniające • czytanie kontekstualne	• zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet i określa jego funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Józef Ratajczak <i>Obłoki</i>	• obrazy poetyckie • porównanie • znaczenie związków wyrazowych	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim porównanie i określa jego funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Wincenty Faber <i>Pogoda</i>	• przenośnia • informacja a język poetycki • połączenia wyrazowe utrwalone w języku • wartości – piękno	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim przenośnię i określa jej funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Julian Tuwim <i>Dwa wiatry</i>	• temat wiersza • wyrazy bliskoznaczne • środki stylistyczne – powtórzenie • wartości – zabawa	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, zdrobnienie, uosobienie ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Jan Brzechwa <i>Ptasie plotki</i>	• wrażenia czytelnicze • uosobienie • odpowiedzialność za słowo • ranga słowa • plotka • wartości – prawda	• zna i rozpoznaje w tekście literackim uosobienie i określa jego funkcję (I.1.4) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Frances Hodgson Burnett <i>Tajemniczy ogród*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)

		• opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) • charakteryzuje narratora i bohaterów (I.1.9) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>W leśniczówce</i>	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Małgorzata Strękowska-Zaremba <i>Detektyw Kefirek</i> (fragment)	• fikcja literacka • motyw detektywa • intryga • komizm • rozmowa telefoniczna	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Mark Twain <i>Przygody Tomka Sawyera</i> (fragment)	• analiza świata przedstawionego • argumentowanie • notatka graficzna • SMS • wartości – przyjaźń	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Alfred Szklarski <i>Tomek na wojennej ścieżce</i> (fragment)	• opinia o bohaterach • ocena zdarzeń • imiona • notatka – powtórzenie • kultura Indian	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Witold Bobiński <i>Idę do kina</i> (fragment)	• tworzywo filmowe • historia kina • kadr • plany filmowe • słownictwo dotyczące sztuki filmowej	• wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do (I.2.8) • wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9) • świadomie i z uwagą odbiera filmy (I.2.13)
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Małe kina</i> (fragment)	• obrazy poetyckie • funkcja przenośni i epitetów • gatunki filmowe • wyrażanie opinii • savoir-vivre kinomana	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, przenośnię i określa ich funkcje (I.1.4) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9) • świadomie i z uwagą odbiera filmy (I.2.13)
Kornel Makuszyński <i>Panna z mokrą głową*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozpoznaje dialog w tekście (I.1.8) • charakteryzuje bohaterów (I.1.9)

		• wskazuje w utworze bohaterów głównych i określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Cornelia Funke <i>Atramentowe serce</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
A może to cię zainteresuje? • Ida Pierelotkin <i>Ala Betka</i> (fragment) • Aneta Górnicka-Boratyńska <i>Zielone pomarańcze, czyli</i>	• fragmenty współczesnych tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych zamieszczone po każdym rozdziale – w formie zachęty do	• poznaje teksty z zakresu lektur uzupełniających w PP

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>PRL dla dzieci</i> (fragment) • Michael Ende <i>Nie kończąca się historia</i> (fragment) • Mikołaj Łoziński <i>Bajki dla Idy</i> (fragment) • Beata Ostrowicka <i>Eliksir przygód</i> (fragment)	sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelniczych	
Wszyscy to czytali • Hanna Ożogowska <i>Tajemnica zielonej pieczęci</i> • Janusz Korczak <i>Król Maciuś Pierwszy</i> (fragment) • Bolesław Leśmian <i>Przygody Sindbada Żeglarza</i> (fragment) • Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragment – zachód słońca) • Karol May <i>Winnnetou</i> (fragment)	• fragmenty tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych, zaliczonych do tradycji literackiej, zamieszczone po każdym rozdziale – w formie zachęty do sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelniczych	• poznaje teksty z zakresu lektur obowiązkowych i uzupełniających w PP
II. Kształcenie językowe		
Części mowy Czasownik	• znaczenia czasownika • funkcja czasownika • formy osobowe i nieosobowe czasownika • osoba, liczba i rodzaj czasownika • czas teraźniejszy • czas przeszły • czas przyszły	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika (II.1.3) • rozpoznaje formy liczby, osoby, czasu, i rodzaju gramatycznego czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)

Części mowy Rzeczownik	• znaczenia rzeczownika • funkcja rzeczownika • rzeczowniki własne • rzeczowniki pospolite • liczba i rodzaj rzeczownika	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (rzeczownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy liczby i rodzaju gramatycznego rzeczownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przymiotnik	• znaczenia przymiotnika • funkcja przymiotnika • liczba i rodzaj przymiotnika	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przymiotnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy liczby i rodzaju gramatycznego przymiotnika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne (II.1.6) • rozumie rolę przymiotników w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przysłówek	• znaczenia przysłówka • funkcja przysłówka	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przysłówek) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozumie rolę przysłówek w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Części zdania	• podmiot • orzeczenie • związek główny w zdaniu • określenia • związki poboczne	• nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie) (II.1.8) • rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny (II.1.10) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Wypowiedzenia	• wypowiedzenie • wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące	• rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i stosuje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	- wypowiedzenia wykrzyknikowe - zdanie - równoważnik zdania - zdanie pojedyncze rozwinięte - zdanie pojedyncze nierozwinięte	(II.1.11) - rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdania pojedyncze, równoważniki zdania rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej (II.1.12) - przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie (II.1.13) - pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1) - poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, znaku zapytania, wykrzyknika (II.4.2)
Zróżnicowanie języka Synonimy	- wyraży bliskoznaczne - słownik wyrazów bliskoznacznych	- rozdziła synonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach (II.2.8) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Komunikacja językowa i kultura języka Sytuacja komunikacyjna	- powitanie - pożegnanie - przedstawianie się - sytuacja oficjalna i nieoficjalna	- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny (II.2.1) - używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej (II.2.2) - dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi (II.2.7) - określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi (II.3.3) - rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady (II.3.7)
Komunikacja językowa i kultura języka Niewerbalne środki komunikacji	- gest - mimika - postawa ciała - znaki - piktogramy	- określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi (II.3.3) - rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (II.3.4)
Komunikacja językowa i kultura języka Warstwa brzmieniowa języka	- głoska a litera - samogłoski i spółgłoski - sylaba	rozumie pojęcia głoska, litera, sylaba (II.3.5)
Ortografia	- pisownia wyrazów z rz - pisownia wyrazów z ż - pisownia wyrazów z ó - pisownia wyrazów z u	pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• pisownia wyrazów z h • pisownia wyrazów z ch • pisownia wyrazów z q, ę • pisownia nie z różnymi częściami mowy • pisownia wyrazów wielką i małą literą	
Interpunkcja	• kropka • znak zapytania • znak wykrzyknika	• poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, znaku zapytania, znaku wykrzyknika (II.4.2)
III. Formy wypowiedzi		
List tradycyjny i list elektroniczny (e-mail) Grzegorz Kasdepke <i>List</i>	• list tradycyjny • e-mail • savoir-vivre • akapit listu	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • tworzy spójną wypowiedź w formie listu (III.2.1) • opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) • rozróżnia współczesne komunikaty (e-mail) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej (III.2.6) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Plan ramowy Astrid Lindgren <i>Pippi Pończoszanka</i> (fragment)	• plan wydarzeń (ramowy)	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • tworzy plan twórczy i odtwórczy tekstu (III.2.3) • opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9)
Opowiadanie	- opowiadanie jako forma wypowiedzi - zasady barwnego opowiadania - akapit	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) - dokonuje selekcji informacji (III.1.4) - tworzy spójną wypowiedź w formie opowiadania (odtwórczego i twórczego) (III.2.1) - tworzy plan twórczy i odtwórczy tekstu (III.2.3) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Recytacja	- wymowa - interpretacja	wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i następstwem pauz (III.2.2)
Opis przedmiotu	opis jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) - dokonuje selekcji informacji (III.1.4) - tworzy spójną wypowiedź w formie opisu przedmiotu (III.2.1) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Życzenia	życzenia jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - tworzy spójną wypowiedź w formie

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		życzeń (III.2.1) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Grzegorz Ptak <i>Oto moja baśń</i>	- baśń - opowiadanie o charakterze fantastycznym	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) - dokonuje selekcji informacji (III.1.4) - tworzy spójną wypowiedź w formie opowiadania o charakterze baśniowym (III.2.1) - tworzy plan tekstu (III.2.3) - tworzy opowiadanie na podstawie serii obrazów (III.2.7) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Zaproszenie	zaproszenie jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - tworzy spójną wypowiedź w formie zaproszenia (III.2.1) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Ogłoszenie	ogłoszenie jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - tworzy spójną wypowiedź w formie ogłoszenia (III.2.1) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Opis miejsca Roald Dahl <i>Charlie i fabryka czekolady</i> (fragment)	• opis jako forma wypowiedzi	semantycznej tekstu (II.2.9) • uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • tworzy spójną wypowiedź w formie opisu miejsca (III.2.1) • opowiada o przeczytanym tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Notatka Jacek Cygan <i>Cała Polska czyta dzieciom</i> (fragment)	• notatka • dzieje książki • biblioteki	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • redaguje notatki (III.2.4) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
SMS	• SMS • zasady grzeczności	• tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • rozróżnia współczesne komunikaty (SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej (III.2.6) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Kartka z pozdrowieniami	• pozdrowienia	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

		kompozycję i układ graficzny (III.1.3) ● dokonuje selekcji informacji (III.1.4) ● wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) ● zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Rozmowa telefoniczna	● rozmowa telefoniczna ● zasady grzeczności	● uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens (III.1.1)
IV. Samokształcenie		
Uczeń: ● doskonalą ciche i głośne czytanie tekstów prozatorskich i poetyckich (IV.1) ● doskonalą różne formy (notatki odręczne w różnych formach, notatki zapisywane za pomocą edytora tekstu) zapisywania pozyskanych informacji (IV.2) ● korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi informacje, selekcjonuje je, obmyśla sposoby ich prezentacji, szczególnie podczas wykonywania zadań oznaczonych w podręczniku jako projektowe (IV.3) ● zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (w bibliotekach szkolnych, miejskich, bibliotekach on-line) (IV.4) ● korzysta ze słownika ortograficznego (IV.5) ● rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań (IV.9)		

KLASA 5		
Materiał nauczania	Zagadnienia	Realizacja podstawy programowej Przewidywane osiągnięcia Uczeń: utrwała i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:
I. Kształcenie literackie i kulturowe		
Joanna Olech <i>Dynastia Miziołków</i> (fragment)	● dziennik ● komizm ● ocena zdarzeń ● informacja a opinia	● omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) ● rozpoznaje czytany utwór jako dziennik oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) ● opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		- określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) - odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6)
Katarzyna Majgier <i>Przebój na pięć</i> (fragment)	- bohater pierwszoplanowy - bohater drugoplanowy - przedstawianie opinii - wartości – talent	- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuk audiowizualnych (I.2.8) - wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20)
Ałbena Grabowska-Grzyb <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragment)	- narrator trzecioosobowy - świat realny i świat wirtualny - formułowanie rad - wyrażanie opinii	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) - rozpoznaje narrację trzecioosobową i wskazuje jej funkcję w utworze (I.1.10) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) - odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Olga Masiuk <i>Tydzień</i>	problematyka tekstu	charakteryzuje narratora i bohaterów w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

Konstancji (fragment)	- bohater tytułowy - narrator - pierwszoosobowy - uprzejmość w rozmowie - wartości – empatia, szacunek dla osób niepełnosprawnych	czytanych utworach (I.1.9) - rozpoznaje narrację pierwszoosobową i wskazuje jej funkcję w utworze (I.1.10) - określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Roksana Jędrzejewska-Wróbel Kosmita (fragment)	- wyrażanie emocji - nazywanie uczuć - narrator - pierwszoosobowy i trzecioosobowy – porównanie - argumenty odnoszące się do faktów i emocji - wartość – tolerancja dla odmienności	czytanych utworach (I.1.9) - rozdziela narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) - dokonyuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Edmund Niziurski Sposób na Alcybiadesa (fragment)	- plan ramowy - cechy charakteru - charakterystyka - komizm w utworze literackim	omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Małgorzata Musierowicz Dziecko piątku (fragment)	- znaki teatru - język teatru - teatr lalkowy	omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) wykorzystuje w interpretacji tekstów

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	- komunikacja niewerbalna - afisz teatralny	doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do teatru (I.2.8) - wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka (I.2.9) - świadomie i z uwagą odbiera spektakle teatralne (I.2.13)
Bolesław Prus Katarynka* Lektura omawiana w całości	- nowela - podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) - rozpoznaje czytany utwór jako nowelę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; (I.1.3) - omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) - rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) - określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) - dostreaga relacje między częściami

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Aleksander Dumas <i>Trzej muszkieterowie</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	
Antonina Domańska <i>Historia żółtej cizemki</i> (fragment)	• utwór historyczny • wydarzenie historyczne • bohater historyczny • postacie fikcyjne • archaizmy ¹ • sztuka sakralna • opis dzieła sztuki • wartości – piękno, talent	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuk plastycznych (I.2.8)
Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński <i>My, Pierwsza Brygada</i> ; Leon Łuskino <i>Piechota</i>	• liryka patriotyczna • pieśń • muzyczność utworu • wartości – ojczyzna, patriotyzm, wolność, bohaterstwo, odwaga	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie (I.1.6) • charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9)

¹ Szarym kolorem wyróżniono treści, które będą omawiane szerzej w klasach 7-8.

		• określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Józef „Ziutek” Szczepański <i>Palacyk</i> Michła, Roksana Jędrzejewska-Wróbel <i>Halicz</i> (fragment)	• piosenka • komiks • ogłoszenie • intencje wypowiedzi • wartości – wolność, bohaterstwo, odwaga	• opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • charakteryzuje komiks jako tekst kultury (I.2.7)
Mariusz Zaruski <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragment)	• wspomnienia • opowiadanie • punkt kulminacyjny • cechy postaci • przysięga • wartości – bohaterstwo, poświęcenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako baśń opowiadanie oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym punktu kulminacyjnego (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny (I.2.1) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6)
Kazimierz Wierzyński <i>Na start</i>	• podmiot liryczny • bohater liryczny • wykrzyknienia • środki stylistyczne i ich funkcja –	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie i określa ich funkcję (I.1.4)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	powtórzenie • wartości – talent, piękno	• określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Janusz Pindera <i>Życie pokaże</i> (fragment)	• artykuł prasowy • tekst publicystyczny • selekcja informacji • tytuł i śródtytuły • fakty i opinie • wartości – talent, praca	• omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu i śródtytułów (I.1.5) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • identyfikuje wypowiedź jako tekst publicystyczny (I.2.1) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Stefan Majchrowski <i>Pan Sienkiewicz</i> (fragment)	• encyklopedia • hasło encyklopedyczne • Nagroda Nobla • tekst informacyjny • selekcja informacji • argumentowanie	• charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny, lub reklamowy (I.2.1) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Ferenc Molnár <i>Chłopcy z Placu Broni*</i> <i>Lektura omawiana w całości</i>	• adaptacja radiowa • podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuk audiowizualnych (I.2.8) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • świadomie i z uwagą odbiera programy radiowe, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży (I.2.13) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
--	--	---

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Seweryna Szmagłewska <i>Czarne Stopy</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Nikos Chadzinikolau <i>Mity greckie</i> (fragment)	• mit i mitologia • bogowie greccy i ich atrybuty • frazeologizmy mitologiczne • notatka graficzna	• rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Wanda Markowska <i>Prometeusz</i>	• nazywanie cech • określanie postaw • ocena postaci i zdarzeń • przedstawianie opinii • argumentowanie • wartości – altruizm	• rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Gerard Moncomble <i>O tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię</i> (fragment)	• nadawca i odbiorca wypowiedzi • notatka graficzna • szczegółowy plan zdarzeń • personifikacja (uosobienie) • wyrażanie emocji	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • określa doświadczenia bohaterów literackich (I.1.16)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Jan Parandowski <i>Syzyf</i>	• elementy realistyczne i fantastyczne • funkcje mitów • przedstawianie opinii • dawanie rad • wartości – uczciwość	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Jan Parandowski <i>Dedal i Ikar</i>	• wyrażanie sądu o zdarzeniach • formułowanie opinii • charakteryzowanie bohaterów • konteksty kulturowe • wartości – marzenia, motywacja do działania	• rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20)
Wanda Markowska <i>Orfeusz i Eurydyka</i>	• opis miejsca • temat i główna myśl tekstu • argumentowanie • rola artysty • nazywanie uczuć • wartości – miłość	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako mit oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3)
Cecylia Niewiadomska <i>Podanie o Lechu, Piast</i>	• podanie i jego cechy • plan wydarzeń • życzenia • argumentowanie • wartości – rodzina, tradycja, gościnność	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9)
Hanna Zdzitowiecka <i>Bursztynowa korona</i> (fragment)	• klechda i jej cechy • opis miejsca • przedstawianie opinii • argumenty odnoszące się do logiki i emocji • hasło encyklopedyczne • tekst literacki a informacyjny • wartości – prawda, dobro	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny (I.2.1) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8)
Mariusz Wollny <i>Tropem smoka. Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie</i> (fragment)	• legenda i jej cechy • legenda a baśń – porównanie • tytuł i podtytuł • korzystanie z różnych źródeł informacji	• rozpoznaje czytany utwór jako legendę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• artykuł publicystyczny • przedstawianie opinii	• omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu i podtytułu (I.1.5) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny (I.2.1) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Artur Oppman <i>Złota kaczka</i>	• akcja • zdarzenia i ich związki przyczynowo skutkowe • mapa • nacechowanie językowe postaci • sentencja • przedstawianie opinii • wartości – empatia	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako legendę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Adam Mickiewicz <i>Pani Twardowska</i>	• postacie pierwszoplanowe • cudzysłów i jego funkcja • zdarzenia realistyczne i fantastyczne • nastrój utworu • zdrobnienia i zgrubienia • nastrój zdarzeń	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Clive Staples Lewis <i>Opowieści z Narnii.</i> <i>Lew, czarownica i stara szafa*</i> Lektura omawiana w całości	• scenariusz filmowy • adaptacja filmowa • podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i filmu (I.2.8) • wyodrębnia elementy dzieła filmowego i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu) (I.2.9) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (filmowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • świadomie i z uwagą odbiera filmy (I.2.13) • utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Sat-Okh Biały Mustang (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jan Sztaudynger Fraszki (wybór)	• apostrofa • puenta • fraszka • język poetycki	• zna i rozpoznaje w tekście literackim apostrofę i określa jej funkcję (I.1.4) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym puenty (I.1.5) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • rozumie przynależność tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8)
Maciej Wojtyszko Saga Rodu Kłaptunów (fragment)	• obrazowanie fantastyczne • charakteryzowanie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	bohatera • wartość słowa • rola poety	wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6)
Wanda Chotomska <i>Duch poety</i>	• utwór dramatyczny przeznaczony na scenę • skecz • inscenizacja • tekst główny i poboczny • tekst: wypowiedzi bohaterów a wskazówki autora • język potoczny • komizm	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuki teatru (I.2.8) • wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka (I.2.9) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (sceniczna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • świadomie i z uwagą odbiera spektakle teatralne (I.2.13)
Jan Twardowski <i>Klasówka z religii</i>	• warstwa brzmieniowa tekstu • wyrazy dźwiękonaśladowcze • wartości – życie	• zna i rozpoznaje w tekście literackim wyrazy dźwiękonaśladowcze i określa ich funkcję (I.1.4) • charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Józef Ratajczak <i>Cień</i>	• warstwa brzmieniowa utworu • rodzaje rymów	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	ożywienie	ożywienie i określa jego funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym (I.1.6) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Stanisław Młodożeniec <i>Kulawa droga</i>	- warstwa brzmieniowa utworu - wyrazy dźwiękonaśladowcze - rytm - uosobienie - ożywienie - zdrobnienia - zgrubienia	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, liczbę sylab w wersie (I.1.6) - charakteryzuje bohaterów wiersza (I.1.9) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – koncert wieczorny)	- środki stylistyczne i ich funkcja – powtórzenie - obrazy poetyckie - wartości – piękno	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, liczbę sylab w wersie (I.1.6) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Czesław Miłosz <i>Wyprawa do lasu</i>	- podmiot liryczny - sytuacja liryczna - nastrój wiersza - funkcje środków stylistycznych	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię i określa ich funkcję (I.1.4) - charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy

		wiedzy o kulturze (I.1.18) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Lewis Carroll <i>Alicja w Krainie Czarów*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Joanna Kulmowa <i>Wio, Leokadio</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki i epiki – powtórzenie	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Juliusz Verne <i>W 80 dni dookoła świata</i> (fragment)	• powieść podróżnicza • bohater epizodyczny • obrazowanie realistyczne • dziennik • pozdrowienia	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. podróżnicza (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Szarlota Paweł <i>Przygody Kleksa. Złoto Alaski</i> (fragment)	• komiks – powtórzenie • elementy fantastyczne i realistyczne	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy (I.2.7)
Jan Mela <i>Poza horyzonty</i> (fragment)	• pamiętnik • charakteryzowanie bohatera • wartości – życie, pasja, tolerancja	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako pamiętnik oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; (I.1.3)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20)
Adam Bahdaj <i>Kapelusz za 100 tysięcy</i> (fragment)	• powieść detektywistyczna • świat przedstawiony – powtórzenie • dedukcja	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. detektywistyczne (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5)
Henryk Sienkiewicz <i>W pustyni i w puszczy*</i> Lektura omawiana w całości	• wątek główny, wątki poboczne • podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy

		(I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne (I.1.13) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i filmu (I.2.8) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (filmowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Joseph Rudyard Kipling <i>Księga dżungli</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
A może to cię zainteresuje? • Ewa Nowak <i>Pajaczek na rowerze</i> (fragment)	• fragmenty współczesnych tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych	• poznaje teksty z zakresu lektur uzupełniających w PP

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

• Louis Cugowa, Luisa Vera <i>Nazywam się... Maria Curie-Skłodowska</i> (fragment) • Olaf Fritsche <i>Skarb Troi</i> (fragment) • Ludwik Jerzy Kern <i>Gitara</i> • Marcin Kozioł <i>Skrzynia władcy piorunów</i> (fragment)	zamieszczone po każdym rozdziale – w formie zachęty do sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelnicznych	
Wszyscy to czytali • Kornel Makuszyński <i>Szatan z VII klasy</i> (fragment) • Józef Kraszewski <i>Stara baśń</i> (fragment legendy o Kraku i Wandzie) • Leopold Staff <i>Deszcz majowy</i> • Jan Pietrzak <i>Żeby Polska była Polską</i>	• fragmenty tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych, zaliczonych do tradycji literackiej, zamieszczone po każdym rozdziale – w formie zachęty do sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelnicznych	• poznaje teksty z zakresu lektur obowiązkowych i uzupełniających w PP
II. Kształcenie językowe		
Części mowy Czasownik	• odmiana czasownika – powtórzenie • czasowniki dokonane i niedokonane • strona czynna i bierna • trudne formy czasu przeszłego	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika (II.1.3) • rozpoznaje formy liczby, osoby, czasu, i rodzaju gramatycznego czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • rozumie konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi (II.1.5) • stosuje poprawne formy gramatyczne

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wyrazów odmiennych (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Rzeczownik	• odmiana rzeczownika – powtórzenie • przypadki rzeczownika • temat i końcówka rzeczownika • oboczności w temacie rzeczownika • rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (rzeczownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego rzeczownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przymiotnik	• odmiana przymiotnika – powtórzenie • związek przymiotnika z rzeczownikiem • przypadki przymiotnika	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przymiotnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego przymiotnika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • rozumie rolę przymiotników w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Liczebnik	• znaczenie liczebnika • funkcja liczebnika • liczebniki główne • liczebniki porządkowe • odmiana liczebników głównych i porządkowych	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (liczebnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego liczebnika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przysłówek	• przysłówek w związkach wyrazowych	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przysłówek) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozumie rolę przysłówek w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przyimek	• znaczenie przyimka • funkcja przyimka • przyimki proste • przyimki złożone • wyrażenie przyimkowe	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przyimek) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Części zdania	• podmiot • orzeczenie • przydawka • dopełnienie • okolicznik (miejsca, czasu, sposobu) • związek główny i związki poboczne	• nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik) (II.1.8) • rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny (II.1.10) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Typy związków wyrazowych	• związek zgody • związek rzędu • związek przynależności	• nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik) (II.1.8) • rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków (II.1.10) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Wypowiedzenia	• zdania pojedyncze i złożone • zdania rozwinięte i nierozwinięte • zdania złożone współrzędnie	• rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdania pojedyncze, zdania złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej (II.1.12) • przekształca konstrukcje składniowe – zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie (II.1.13) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1) • poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: przecinka, kropki, znaku zapytania, wykrzyknika (II.4.2)
Zróżnicowanie języka	• język mówiony i język pisany • oficjalna i nieoficjalna	• wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego (II.2.1) • posługuje się oficjalną i nieoficjalną

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

Odmiany polszczyzny	odmiana polszczyzny • styl a sytuacja komunikacyjna • etykieta	odmianą polszczyzny (II.2.2) • używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej (II.2.3) • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi (II.2.7) • rozumie na czym polega etykieta językowa (II.3.7)
Zróżnicowanie języka Frazeologizmy	• związki frazeologiczne • słownik frazeologiczny • dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów	• rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi (II.2.4) • rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach (II.2.5) • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi (II.2.7)
Komunikacja językowa i kultura języka Warstwa brzmieniowa języka	• głoski twarde i miękkie • głoski dźwięczne i bezdźwięczne • podział wyrazu na sylaby	• rozumie pojęcia głoska, litera, sylaba (II.3.5)
Ortografia	• pisownia wyrazów z rz, ż, ó, u, h, ch – powtórzenie • pisownia nie z różnymi częściami mowy • pisownia wyrazów wielką i małą literą – powtórzenie • pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych • pisownia zakończeń -ii, -i, -ji • pisownia końcówek -ę, -em, -q, -om • oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych • oznaczanie spółgłosek miękkich	• pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Interpunkcja	• kropka • znak zapytania • znak wykrzyknika • przecinek w zdaniu pojedynczym i złożonym	• poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika (II.4.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

III. Formy wypowiedzi		
Dziennik Joanna Olech <i>Dynastia Miziołków</i> (fragment)	• dziennik jako forma wypowiedzi • zapis dat	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Argument	• argumentowanie • argumenty odnoszące się do logiki • argumenty odnoszące się do emocji	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens (III.1.1) • rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Opis postaci literackiej Barbara Kosmowska <i>Buba</i> (fragment)	• opis jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • tworzy spójną wypowiedź w formie opisu postaci (III.2.1) • opowiada o przeczytanim tekście

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		(III.2.5) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Plan szczegółowy Iwona Czarkowska <i>Duchy ze Wzgórza Rabowników</i> (fragment)	plan wypowiedzi (szczegółowy)	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - dokonyuje selekcji informacji (III.1.4) - tworzy plan twórczy i odtwórczy tekstu (III.2.3) - opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) - tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji (III.2.7) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9)
Opowiadanie z elementami opisu Wanda Chotomska <i>Pomnik Kopernika</i>	- opowiadanie jako forma wypowiedzi - funkcja opisu w opowiadaniu	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) - dokonyuje selekcji informacji (III.1.4) - zna zasady budowania akapitów (III.1.5) - tworzy spójną wypowiedź w formie opowiadania (odtwórczego i twórczego) (III.2.1) - tworzy plan twórczy i odtwórczy tekstu (III.2.3) - opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) - tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji (III.2.7) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Podziękowanie	• podziękowanie jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • tworzy spójną wypowiedź w formie podziękowania (III.2.1) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Gratulacje	• gratulacje jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Charakterystyka Jan Parandowski <i>Herakles</i>	• charakterystyka jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie charakterystyki (III.2.1) • opowiada o przeczytanym tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Zawiadomienie Grzegorz Kasdepke <i>Po nitce... do wyjścia</i> (mit o Tezeuszu i	• zawiadomienie jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Ariadnie)		kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Pamiętnik Jan Parandowski <i>Odyseusz</i> (fragment)	• pamiętnik jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Prezentacja multimedialna	• prezentacja multimedialna jako forma wypowiedzi • wykorzystanie zasobów sieci internetowej • respektowanie praw autorskich • licencje otwarte	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • redaguje notatki (III.2.4) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9)
Opis krajobrazu Zbigniew Nienacki <i>Uroczysko</i> (fragment)	• opis jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie opisu krajobrazu (III.2.1) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		- wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Instrukcja Daniel Defoe <i>Robinson Crusoe</i> (fragment)	instrukcja jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Sprawozdanie z wydarzenia Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragment)	sprawozdanie jako forma wypowiedzi	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - tworzy spójną wypowiedź w formie sprawozdania z wydarzenia (III.2.1) - opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Scenariusz filmowy	- scenariusz jako forma wypowiedzi - plany filmowe - ujęcia kamery - adaptacja filmowa - język filmu	- uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) - tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) - redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów (III.2.8) - wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) - zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
IV. Samokształcenie		
Uczeń utrwała i rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:		

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

- doskonalą umiejętność zapisywania pozyskanych informacji w formie prezentacji multimedialnej **(IV.2)**
- korzysta z informacji zawartych w tym encyklopediach ogólnych i tematycznych **(IV.3)**
- korzysta ze słowników języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych, frazeologicznego **(IV.5)**
- zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość **(IV.6)**
- poznaje życie kulturalne swojego regionu **(IV.8)**
- podejmuje refleksję nad własnością intelektualną i zasadami korzystania z różnych licencji podczas posługiwania się technologiami informacyjnymi i zasobami internetu **(IV.9)**

KLASA 6		
Material nauczania	Zagadnienia	Realizacja podstawy programowej Przewidywane osiągnięcia Uczeń: utrwała i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:
I. Kształcenie literackie i kulturowe		
Rafał Kosik <i>Felix, Net i Nika</i> oraz <i>Pałac Snów</i> (fragment)	• fikcja literacka – powtórzenie • bohater – powtórzenie • poprawność językowa	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Katherine Paterson <i>Most do Terabithii</i> (fragment)	• plan ramowy i szczegółowy – powtórzenie • sztuka filmowa – powtórzenie	• opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	- konteksty kulturowe - wartość przyjaźni	utworze (I.1.10) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i filmu (I.2.8) - wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka) (I.2.9); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (I.2.9)
Dorota Terakowska <i>Córka Czarownic</i> (fragment)	- literatura fantasy - plan szczegółowy – powtórzenie - elementy dzieła filmowego – powtórzenie	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) - rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. fantasy (I.1.3) - opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) - charakteryzuje i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Jean-Pierre Dawidts <i>Mały Książę</i> <i>odnaleziony</i> (fragment)	- reklama - informacja a opinia - slogan reklamowy - wypowiedzi o charakterze perswazyjnym	- omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) - charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) - identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny, lub

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		reklamowy (I.2.1) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Janusz Christa <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragmenty)	● literatura fantastycznonaukowa (science fiction) ● komiks – powtórzenie	● omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) ● rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) ● rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania (komiksu), np. fantastycznonaukowe (I.1.3) ● określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) ● charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy (I.2.7)
Stanisław Lem <i>Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła</i>	● baśń a opowiadanie science fiction ● absurd ● konwencja ● komizm	● omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) ● rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) ● rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, fantastycznonaukowe (I.1.3) ● opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) ● wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) ● wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Zbigniew Herbert <i>Pudełko zwane wyobraźnią</i>	● adresat wiersza ● wiersz wolny ● podmiot liryczny – powtórzenie ● środki stylistyczne i ich funkcja – powtórzenie	● wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) ● zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, przenośnię i określa ich funkcję (I.1.4) ● charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) ● nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• nastrój • wartości – wyobrażenia, kreatywne myślenie	czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20)
John Ronald Reuel Tolkien <i>Hobbit, czyli tam i z powrotem*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. fantasy (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne (I.1.13) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		(I.2.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i filmu (I.2.8) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (filmowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • świadomie i z uwagą odbiera filmy (I.2.13)
Moony Witcher <i>Dziewczynka z Szóstej Księżyca</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Biblia. Nowy Testament <i>Przypowieść o talentach</i>	• Biblia • przypowieść • wartości – talent, praca	• rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio I. 2.2)
Biblia. Nowy Testament <i>Przypowieść o synu marnotrawnym</i> , Rembrandt <i>Powrót syna marnotrawnego</i>	• uczucia i emocje • korespondencja sztuk • argumenty odnoszące się do emocji • wartości – miłość	• rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Biblia. Nowy Testament <i>Przypowieść o pannach roztropnych</i>	• uniwersalizm przesłania • argumenty odnoszące się do faktów i logiki • wartości – mądrość	• rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Biblia. Nowy Testament <i>Przypowieść o siewcy</i>	• symbole i znaki • sensy dosłowne i przenośne • wartości – dobro, wiara	• rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Biblia. Nowy Testament <i>Przypowieść o</i>	• kontekst historyczny • przypowieść –	• rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść oraz wskazuje jego cechy

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>miłosiernym Samarytaninie</i>	powtórzenie cech gatunkowych • wartości – miłosierdzie, tolerancja	gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Tadeusz Różewicz <i>Przepaść</i>	• sytuacja liryczna • wiersz biały • obrazy poetyckie • środki stylistyczne – powtórzenie • wartości – życzliwość	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim przenośnię i określa jej funkcję (I.1.4) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Ignacy Krasicki <i>Przyjaciele</i>	• morał • uosobienie w bajkach – funkcja • argumentowanie • wartości – przyjaźń	• rozpoznaje czytany utwór jako bajkę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe (I.1.3) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Ignacy Krasicki <i>Bajki</i> – wybór	• cechy bajki • alegoryczność • kontrast w bajkach • komizm • bajka a baśń • wartości moralne	• określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)
Adam Mickiewicz <i>Powrót taty</i>	• monolog • retrospekcja • inscenizacja, elementy widowiska teatralnego – powtórzenie • wartości rodzinne	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w tekście (I.1.8) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4) • wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka) (I.2.9) • rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (teatralna) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją (I.2.10)
Juliusz Słowacki <i>W pamiętniku Zofii Bobrówny</i>	• autor a podmiot liryczny • pejzaż poetycki • nastrój wiersza • środki poetyckie i ich funkcja w utworze • wartości – ojczyzna	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, przenośnię, zdrobnienie, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • charakteryzuje podmiot liryczny (I.1.9) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Joanna Rudniańska <i>Kotka Brygidy</i> (fragment)	• świat przedstawiony – powtórzenie • wielokulturowość • wartości – wolność, pokój, tolerancja	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Henryk Sienkiewicz <i>Janko Muzykant*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako nowelę oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; (I.1.3) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wprost lub pośrednio (I.2.2) • dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Sławomir Mrozek <i>Cierpienia młodego Wertera</i>	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Biblia. Księga Genesis (fragment o stworzeniu świata i człowieka)	• język Biblii • metaforyczność • konteksty kulturowe • wartości – Bóg, człowiek, życie, świat	• objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Krzysztof Lisowski <i>Stworzenie świata</i>	• sytuacja liryczna • środki stylistyczne – powtórzenie • czytanie kontekstualne	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wskazuje wartości w utworze oraz określa

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) - dokonyuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (I.2.12)
Adam Ziemiański <i>Z synem w oknie</i>	- nadawca i odbiorca wypowiedzi lirycznej - przenośne znaczenia - obrazowanie poetyckie - nastrój utworu - motyw przemijania - wartości – życie	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim przenośnię, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (I.1.6) - charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Anna Kamińska <i>Śmieszne</i>	- powtórzenia - pytania filozoficzne - konstrukcja wiersza - paradoks - wartości w życiu człowieka	- zna i rozpoznaje w tekście literackim przenośnię, powtórzenie i określa ich funkcję (I.1.4) - określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Leopold Staff <i>Ogród przedziwny</i>	- tematyka i problematyka utworu - wyliczenie - nastrój - środki stylistyczne – powtórzenie - dobro i zło - wartości – piękno	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) - charakteryzuje pomiot liryczny (I.1.9) - określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

Jan Twardowski <i>Prawda</i>	• anafora • metaforyczna warstwa utworu • funkcja związków frazeologicznych w utworze poetyckim • wartości – prawda	wiedzy o kulturze (I.1.18) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, anaforę i określa ich funkcję (I.1.4) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Irena Jurgielewiczowa <i>Inna</i>	• ocena postępowania bohatera • przeżycia • etyka • powieść obyczajowa • argumentowanie • wartości – prawda, uczciwość	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe (I.1.3) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Michel Piquemal <i>Bajki filozoficzne</i> (fragment)	• formułowanie opinii • znaczenia symboliczne • wartości – mądrość	• objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Isaac Bashevis Singer <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragment)	• filozofia • pytania filozoficzne • wielcy filozofowie • charakteryzowanie bezpośrednie i pośrednie • stereotypy	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
<i>Nazywam się... Albert Einstein; Nazywam się... Mahatma Gandhi; Nazywam się... Jan Paweł II*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • określa temat i główną myśl tekstu (I.2.3) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jerzy Harasymowicz <i>W marcu nad ranem</i>	• obraz poetycki • znaczenia metafor • funkcja porównań i epitetów • obraz poetycki • pejzaż liryczny	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Bożena Fabiani <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragment)	• opowiadanie biograficzne • motto • portret • karykatura • subiektywizm, obiektywizm • zgrubienia • notatka – powtórzenie	• zna i rozpoznaje w tekście literackim zgrubienie i określa jego funkcję (I.1.4) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym motta (I.1.5) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i sztuk plastycznych (I.2.11)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment – <i>Pieta</i> Michała Anioła)	• biografia • powieść biograficzna • opis elementów dzieła sztuki • sztuki plastyczne • konteksty kulturowe • wartości – cierpienie, miłość	• opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i sztuk plastycznych (I.2.11)
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Olejne jabłko</i>	• opis poetycki – środki wyrazu • opis obrazu – utrwalenie • sztuki plastyczne • czytanie kontekstualne	• wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) • zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury i sztuk plastycznych (I.2.11)
Joanna Pollakówna <i>Stare fotografie</i>	• pytanie retoryczne • sytuacja liryczna • fotografia jako dzieło sztuki • wrażenia • nastrój utworu • wyrażanie opinii	• zna i rozpoznaje w tekście literackim przenośnię, pytanie retoryczne i określa ich funkcję (I.1.4) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		przynależnych do literatury i sztuk plastycznych (I.2.11)
Tadeusz Kubiak <i>W stroju z mgły</i>	- poetycki opis postaci – środki wyrazu - budowa wiersza – powtórzenie - przerzutnia - liryka - konteksty malarskie i muzyczne - wartości – piękno	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię i określa ich funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (I.1.6) - przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, sztuk plastycznych i muzyki (I.2.11)
Kazimierz Przerwa Tetmajer <i>Jak Janosik tańczył z cesarzową</i> (fragment)	- elementy rytmizujące tekst – powtórzenie - warstwa brzmieniowa utworu - folklor - gwara - scena rodzajowa - konteksty malarskie - wartości – tradycje małej ojczyzny	- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji (I.1.1) - zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, wyraz dźwiękonaśladowczy i określa ich funkcję (I.1.4) - rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (I.1.6) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) - wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) - rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, filmu oraz sztuk plastycznych (I.2.11)
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – opisy obyczajów)	- tematyka utworu - funkcja środków stylistycznych w opisie – powtórzenie - obyczaje - rytuały - wartość tradycji	- zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) - określa tematykę utworu (I.1.12) - nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11)
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – polowanie i koncert Wojskiego)	• funkcja środków stylistycznych w opisie – powtórzenie • warstwa brzmieniowa utworu • plastyczność opisu • połączenie poezji i muzyki • rytuały • słownik terminów literackich	• zna i rozpoznaje w tekście literackim epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienie, ożywienie i określa ich funkcję (I.1.4) • rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź (I.1.6) • określa tematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (I.2.2)
Andrew Fusek-Peters <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co</i> (fragment)	• opis przedmiotu – powtórzenie • powieść sensacyjna • słowa neutralne, nacechowane dodatnio i ujemnie • sztuka użytkowa • komizm	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. sensacyjne (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I. 2.2)
Lucy Maud Montgomery <i>Ania z Zielonego Wzgórza*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w tekście (I.1.8) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii (I.2.6) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV)
--	--	--

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Antoni Słonimski <i>Mgła na morzu</i> , Ewa Jałochowska <i>Historia sztuki dla dzieci i rodziców</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Robert Louis Stevenson <i>Wyspa skarbów</i> (fragment)	• świat przedstawiony w utworze literackim • typy bohaterów – powtórzenie • opis miejsca • narracja – powtórzenie • epika • powieść przygodowa	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje czytany utwór jako powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. przygodowe (I.1.3) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
George Lucas <i>Gwiezdne wojny. Nowa nadzieja</i> (fragment)	• film kultowy • prolog • science fiction • walka dobra ze złem • tekst informacyjny	• rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (I.1.5) • charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuki filmowej (I.2.8) • wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka) wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9) • świadomie i z uwagą odbiera filmy (I.2.13)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Marcin Kalita <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragment)	• serial telewizyjny • portale internetowe • tekst informacyjny • wywiad z aktorem • kino familijne • komizm słowny • talk show	• określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny (I.2.1) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do filmu i sztuk audiowizualnych (I.2.8) • wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka) wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego) (I.2.9) • świadomie i z uwagą odbiera filmy i programy telewizyjne (I.2.13)
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”. Łańcuch szczęścia</i>	• utwór sceniczny • kabaret • absurd • satyra	• charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do sztuki teatru (I.2.8) • wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka) (I.2.9) • świadomie i z uwagą odbiera spektakle teatralne (I.2.13)
Kazimierz Szymborski <i>Czworo i kości</i> (fragment)	• gry fabularne • notatka – powtórzenie • dyskusja i debata • argumenty i kontrargumenty	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • charakteryzuje narratora i bohaterów w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		czytanych utworach (I.1.9) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2)
Rafał Kosik <i>Felix, Net i Nika</i> oraz <i>Gang niewidzialnych ludzi</i>* Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1) • rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach (I.1.2) • opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7) • odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w tekście (I.1.8) • charakteryzuje narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9) • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze (I.1.10) • wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy (I.1.11) • określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12) • nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14) • określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16) • przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia (I.1.17) • wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze (I.1.18) • wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19) • wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20) • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio (I.2.2) • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych (I.2.5) • odróżnia informacje o faktach od opinii

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		(I.2.6) • odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11) • utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Katarzyna Majgier <i>Trzynastka na karku</i> (fragment)	• podsumowanie – sprawdzenie wiedzy i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.); (II.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
A może to cię zainteresuje? • Brandon Mull <i>Baśniobór</i> (fragment) • Magda Papużyńska <i>Wszystko jest możliwe</i> (fragment) • Lucy i Stephen Hawking <i>Jerzy i tajny klucz do Wszechświata</i> (fragment) • flori@netnicka <i>Dziennik klikomanki</i> (fragment) • Paweł Beręsewicz <i>Kiedy chodziłem z Julką Maj</i> (fragment)	• fragmenty współczesnych tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych zamieszczone po każdym rozdziale – w formie zachęty do sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelniczych	• poznaje teksty z zakresu lektur uzupełniających w PP
Wszyscy to czytali • John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni. Drużyna Pierścienia</i> (fragment) • Adam Mickiewicz <i>Przyjaciele</i> • Anna Kamińska	• fragmenty tekstów o wysokich wartościach literackich i wychowawczych, zaliczonych do tradycji literackiej, zamieszczone po każdym rozdziale – w	• poznaje teksty z zakresu lektur uzupełniających w PP

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

<i>Książka nad książkami</i> • Wisława Szymborska <i>Muzeum</i> • René Goscinny, Albert Uderzo <i>Asteriks na igrzyskach olimpijskich</i> (fragment)	formie zachęty do sięgnięcia po całość utworu – inspirowanie czytelnictwa, wzmacnianie motywacji czytelniczych	
II. Kształcenie językowe		
Części mowy Czasownik	• odmiana czasownika – powtórzenie • formy zakończone na <i>-no</i> i <i>-to</i> • konstrukcje z <i>się</i> • tryby czasownika • trudne formy czasowników	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i> i <i>-to</i>, konstrukcje z <i>się</i>; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście (II.1.3) • rozpoznaje formy liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • rozumie konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi (II.1.5) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Rzeczownik	• odmiana rzeczownika – powtórzenie • nietypowe rzeczowniki	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (rzeczownik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego rzeczownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Części mowy Przymiotnik	• odmiana przymiotnika – powtórzenie • stopniowanie przymiotników	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przymiotnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego przymiotnika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • poprawnie stopniuje przymiotniki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Liczebnik	• odmiana liczebnika – powtórzenie • typy liczebników • trudne formy liczebników	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (liczebnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego liczebnika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Zaimek	• znaczenie zaimka • funkcja zaimka • typy zaimków • trudne formy zaimków	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (zaimek) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • rozpoznaje formy przypadków, liczby i rodzaju gramatycznego zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Przysłówek	• stopniowanie przysłówków	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przysłówek) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • poprawnie stopniuje przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach (II.1.7) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy	• funkcje przyimków • wyrażenia przyimkowe	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (przyimek) i określa ich funkcje w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

Przyimek		tekście (II.1.1) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Spójnik	• znaczenie spójnika • spójnik w zdaniu pojedynczym • spójnik w zdaniu złożonym	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (spójnik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Partykuła	• znaczenie partykuły • funkcja partykuły	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (partykuła) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Wykrzyknik	• znaczenie wykrzyknika • funkcja wykrzyknika	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Części mowy Odmienne i nieodmienne części mowy	• kategorie odmiany różnych części mowy	• rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście (II.1.1) • odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych (II.1.2) • rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki (II.1.4) • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (II.1.6)
Składnia Części zdania	• rodzaje orzeczeń • rodzaje podmiotów • rodzaje okoliczników • funkcja wyrazów poza zdaniem	• nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik) (II.1.8) • określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach (II.1.9) • rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

		wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków (II.1.10) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Składnia Wypowiedzenia	• zdania współrzędnie złożone różnych typów • zdania podrzędnie złożone	• rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdania pojedyncze, zdania złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej (II.1.12) • przekształca konstrukcje składniowe – zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie (II.1.13) • pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1) • poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: przecinka, kropki, znaku zapytania, wykrzyknika (II.4.2)
Zróżnicowanie języka Słownictwo neutralne i wartościujące	• zdrobnienia • zgrubienia • słowa wartościujące emocjonalnie • słownictwo neutralne	• rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście (II.2.6) • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi (II.2.7)
Zróżnicowanie języka Antonimy Homonimy	• wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne • wyrazy o podobnym brzmieniu lecz innym znaczeniu • wyrazy wieloznaczne	• rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi (II.2.4) • rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach (II.2.8) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Komunikacja językowa i kultura języka Tekst jako komunikat	• typy komunikatu	• identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny (II.3.1) • identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (II.3.2) • określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi (II.3.3)
Komunikacja językowa i kultura języka	• głoski ustne i nosowe • akcent wyrazowy i zdaniowy	• rozumie pojęcia głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; (II.3.5)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Warstwa brzmieniowa języka	• intonacja	• stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi (II.3.6)
Komunikacja językowa i kultura języka Etykieta językowa	• etykieta językowa • netykieta	• używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej (II.2.3) • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi (II.2.7) • rozumie na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady (II.3.7)
Ortografia	• pisownia wyrazów z rz, ż, ó, u, h, ch – powtórzenie • pisownia nie z różnymi częściami mowy • pisownia wyrazów wielką i małą literą – powtórzenie • pisownia przyimków i wyrazów przyimkowych – powtórzenie • pisownia części -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście • pisownia zakończeń -ii, -i, -ji – powtórzenie • pisownia połączeń literowych en, em, on, om • oznaczanie głosek dźwięcznych, bezdźwięcznych, miękkich – powtórzenie • pisownia wybranych części na początku wyrazów • pisownia wybranych części na końcu wyrazów	• pisze poprawnie pod względem ortograficznym i stosuje reguły pisowni (II.4.1)
Interpunkcja	• kropka • znak zapytania • znak wykrzyknika • przecinek w zdaniu pojedynczym i złożonym • cudzysłów • dwukropek • średnik • nawias • myślnik w zapisie dialogu	• poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu (II.4.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

III. Formy wypowiedzi		
Dialog Maria Krüger <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragment)	• dialog jako forma wypowiedzi • uzupełnienia dialogowe • interpunkcja w zapisie dialogu	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III. 1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • tworzy spójną wypowiedź w formie dialogu (III.2.1) • opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Reklama	• reklama jako forma wypowiedzi • slogan reklamowy • wypowiedzi o charakterze perswazyjnym	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III. 1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję (III.1.6) • opowiada o przeczytanim tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Opowiadanie z dialogiem Clive Staples Lewis <i>Opowieści z Narnii. Księżę Kaspian</i> (fragmenty)	• opowiadanie jako forma wypowiedzi • funkcja dialogu w opowiadaniu • fabuła	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie opowiadania (odtwórczego i twórczego) (III.2.1)

		• tworzy plan twórczy i odtwórczy tekstu (III.2.3) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5) • tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji (III.2.7) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Tekst argumentacyjny	• tekst argumentacyjny jako forma wypowiedzi • argumentowanie • argumenty odnoszące się do logiki • argumenty odnoszące się do emocji	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens (III.1.1) • rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie tekstu argumentacyjnego (III.2.1) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Notatka (streszczenie) Ignacy Krasicki <i>Czapla, ryby i rak</i>	• notatka – streszczenie • zwięzłość wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • redaguje notatki w różnych formach (III.2.4) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Dedykacja	• dedykacja jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • tworzy spójną wypowiedź w formie dedykacji (III.2.1) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
List oficjalny <i>Dekalog św. Franciszka</i>	• list oficjalny • sytuacja komunikacyjna	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie listu oficjalnego (III.2.1) • opowiada o przeczytanym tekście (III.2.5) • rozróżnia współczesne komunikaty (e-mail) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej (III.2.6) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Opis przeżyć wewnętrznych	• opis jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie opisu przeżyć wewnętrznych (III.2.1) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Opis obrazu Paul Cézanne <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	• opis jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III. 1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi (III.1.3) • dokonuje selekcji informacji (III.1.4) • zna zasady budowania akapitów (III.1.5) • tworzy spójną wypowiedź w formie opisu obrazu (III.2.1) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Sprawozdanie z filmu, spektaklu	• sprawozdanie jako forma wypowiedzi	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III. 1.1) • tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny (III.1.3) • tworzy spójną wypowiedź w formie sprawozdania z filmu, spektaklu (III.2.1) • opowiada o przeczytany tekście (III.2.5) • wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach (III.2.9) • zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu (II.2.9)
Dyskusja	• dyskusja • formy dyskusji i debaty • zasady grzeczności	• uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens (III. 1.1) • rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję (III. 1.6)
IV. Samokształcenie		
Uczeń utrwała i rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto: samodzielnie organizuje swój warsztat pracy, a w związku z tym: – skutecznie wykorzystuje różnorodne źródła informacji: książki tradycyjne i elektroniczne, gazety, czasopisma, mapy, źródła historyczne, encyklopedie, słowniki (w tym słownik poprawnej polszczyzny oraz słownik terminów literackich), programy telewizyjne, audycje radiowe, wydawnictwa okolicznościowe, portale internetowe, serwisy społecznościowe i inne;		

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

- krytycznie ocenia pozyskane informacje – bierze pod uwagę ich przydatność i wiarygodność;
- sprawnie korzysta z internetu oraz szeroko pojętych technologii informacyjnych,
- wie, na czym polega korzystanie z otwartych licencji w internecie oraz zna sposób opisywania źródeł,
- potrafi zaprezentować swoje wyniki swojej pracy z interesujący sposób, wykorzystując narzędzia TIK **(IV.1– 9)**

KLASA 7		
Materiał nauczania	Zagadnienia	Realizacja podstawy programowej Przewidywane osiągnięcia Uczeń utrwała i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:
I. Kształcenie literackie i kulturowe		
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	• tożsamość • autoprezentacja • znaczenie przenośne	• określa w poznawanym tekście problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o kulturze (I.1.10) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	• środki poetyckie i ich funkcja • podmiot liryczny • adresat utworu • wartości – piękno świata	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty (np. biograficzny, kulturowy, społeczny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I. 2.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	• obraz poetycki • środki poetyckie i ich funkcja • formułowanie życzeń • wartości – dom, rodzina, tradycja	• określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w poznawanym tekście problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego kontekst kulturowy (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Janina Porazińska <i>Kto mi dał skrzydła</i> (fragment)	• powieść biograficzna • zasady gościnności • wartościowanie • streszczenie	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje (I. 2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i>	• środki poetyckie (apostrofa, metafora) i ich funkcje • prośby • postawa osoby mówiącej • przesłanie	• określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wyodrębnia cechy gatunkowe poznawanego utworu (I.1.2) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Jan Kochanowski <i>Na lipę</i>	● środki stylistyczne (metafory, porównania) i ich funkcja ● wskazywanie zalet ● nastrój utworu ● motyw arkadyjski	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● wyodrębnia cechy gatunkowe poznawanego utworu (I.1.2) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Jan Kochanowski <i>Fraszki</i> (wybór); Jan Szaudynger <i>Fraszki</i> (wybór)	● fraszka ● puenta ● znaczenie ironiczne ● środki stylistyczne i ich funkcja	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) ● rozpoznaje gatunek literacki (fraszkę) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) ● rozpoznaje w tekście ironię (I.1.6) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Adam Mickiewicz <i>Inwokacja</i>	● inwokacja ● idealizacja ● nostalgia ● kontekst biograficzny ● recytacja utworu	● rozpoznaje w tekście inwokację i określa jej funkcję (I.1.4) ● określa funkcje użytych środków językowych oraz identyfikuje wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich odwołania do wartości

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		uniwersalnych (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> * Lektura omawiana w całości	● podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie ● bohater dynamiczny ● retrospekcja ● instrumentacja głoskowa ● hiperbola ● peryfraz ● porównanie homeryckie ● epopeja ● epopeja narodowa ● wartości – miłość do ojczyzny, tradycja, szacunek dla obyczajów	● rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) ● rozpoznaje gatunek literacki (epopeja) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) ● rozpoznaje w tekście porównanie homeryckie i określa jego funkcję (I.1.4) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) ● prezentuje głosowo fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i> * Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • geneza • kontekst biograficzny • bohater tragiczny • opis przeżyć • nowela • punkt kulminacyjny	• rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
<i>Świat się rusza</i> – wywiad z Ryszardem	• wywiad • pytania ogólne	• określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Kapuścińskim (fragment), „Wyjechani” to my – wywiad z Katarzyną Kawecką (fragment)	• pytania szczegółowe • pytania poprzedzone informacją wstępną • autoryzacja • emigracja • stereotyp • wartości – tolerancja, otwartość na świat	• rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (piosenki) nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych (I.2.7) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Kazimierz Wierzyński <i>Kufer</i> ; Jacek Malczewski <i>Melancholia</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Anna Świderkówna <i>Prawie wszystko o Biblii</i> (fragment); Biblia. Stary Testament (fragment Księgi Wyjścia)	• podstawowe informacje o Biblii – powtórzenie • źródło kultury • Dekalog • wartości uniwersalne • dekalog • styl biblijny • powtórzenie • definicja słownikowa • aluzja literacka	• przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu popularnonaukowego (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (żart rysunkowy) nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych (I.2.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jan Paweł II <i>Przemówienie do młodzieży</i> (fragment)	• przemówienie • cywilizacja miłości • retoryka • styl retoryczny • środki retoryczne – powtórzenie • pytanie retoryczne • wykrzyknienie	• przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków retorycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (ze szczególnym uwzględnieniem elementów retorycznych) (III.1.); (III.2.)
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i> (fragment o Sokratesie)	• filozofia • etyka • ironia sokratejska • mowa obrończa	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (ze szczególnym uwzględnieniem elementów retorycznych) (III.1.); (III.2.)
Nancy Kleinbaum <i>Stowarzyszenie Umarłych Poetów</i> (fragment)	• autorytet • postać charyzmatyczna • opinia	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • wyszukuje potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księżę</i>* Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • symbol • słownik symboli • forum dyskusyjne • post • wartości – ciekawość świata, miłość, przyjaźń	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • rozpoznaje w tekście symbol i określa jego funkcję (I.1.4) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		i omawianą lekturą (IV) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Leszek Kołakowski <i>Charyzmatyczny przywódca,</i> <i>charyzmatyczny nauczyciel</i> (fragment); Zbigniew Herbert <i>Pan od przyrody</i> ; Domenico Ghirlandaio <i>Portret starego mężczyzny z chłopcem</i>	● zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	● utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Biblia. Stary Testament (fragment Księgi Rodzaju); Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Teatrzyk Zielona Gęś ma zaszczyt przedstawić „Żarłoczną Ewę”</i>	● grzech pierworodny ● genesis ● etymologia ● znaczenie symboliczne ● aluzja literacka ● przeprosiny	● określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu popularnonaukowego (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) ● rozpoznaje kategorię komizmu (I.1.5) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Michał Anioł <i>Kuszenie i wygnanie z Raju</i>	● fresk ● kolorystyka ● kompozycja ● dynamizm ● opis obrazu	● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) ● określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	● ballada ● synkretyzm rodzajowy ● wina i kara ● ludowość ● nastrój ● wartości – ludowa sprawiedliwość	● rozpoznaje w utworze charakterystyczne cechy rodzajów literackich (epiki, liryki, dramatu) (I.1.1) ● rozpoznaje gatunek literacki (ballada) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

		stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) - wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) - analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) - wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) - poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Anna Onichimowska <i>Lot Komety</i> (fragment)	- perswazja - manipulacja - blog - uzależnienie - fonoholizm - argument - przykład	- określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) - określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) - wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, etycznymi (I.1.9) - wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Wiktor Pielewin <i>Helm grozy</i> (fragment)	- motyw labiryntu - internet - świat wirtualny - czat - nick - netykieta - rozprawka - teza - hipoteza - argument - kontrargument	- wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) - określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) - wykorzystuje w interpretacji utworu elementy wiedzy o kulturze (I.1.10) - wyszukuje potrzebne informacje (I.2.1) - porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (powieść w formie rozmowy na czacie) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>Spider-man. Siła złego na jednego</i> (fragment komiksu)	• komiks • kultura popularna • superbohater	• rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu elementy wiedzy o kulturze (I.1.10) • wyszukuje potrzebne informacje (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (komiks) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • kartka świąteczna • list i e-mail • kolęda prozą • przesłanie utworu	• rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
J. Liebert *** [<i>Uczę się ciebie, człowieku</i>]; Paolo Veronese <i>Alegoria Cnoty i Występu (Wybór Herkulesa)</i>	● zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	● utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Adam Mickiewicz <i>Dziady cz. II*</i> Lektura omawiana w całości	● dramat ● scena ● tekst główny ● dialog ● monolog ● tekst poboczny (didaskalia) ● motto ● moralność ● dramat romantyczny ● recenzja	● rozpoznaje rodzaj literacki (dramat); określa cechy charakterystyczne utworu dramatycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) ● wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) ● wskazuje elementy dramatu: scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog (I.1.3) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) ● prezentuje głosowo fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i> ; Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i>	• archetyp • prometeizm • liryka a epika – porównanie	• rozpoznaje rodzaj literacki; określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i epickiego; przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11)
Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	• środki poetyckie i ich funkcja • pasja • pieta	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11)
Rogier van der	• motyw	• porządkuje informacje w zależności od

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Weyden <i>Zdjęcie z krzyża</i>	• rekwizyt • atrybut • symbolika - kompozycji	ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
J.R.R. Tolkien <i>Władca Pierścieni. Powrót króla</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • literatura fantasy • symbolika pierścienia • argumentowanie • zaproszenie • wartości – przyjaźń, pomoc, poświęcenie	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • rozpoznaje w tekście literackim symbol i określa jego funkcję (I.1.4) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Anna Dymna, Wojciech Szczawiński <i>Warto mimo wszystko</i> (fragment)	• wolontariat • postawa życiowa • prezentacja multimedialna • wartości – dobro, gotowość do pomocy innym	• określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką (I.2.4) • określa podstawowe cechy wywiadu (I.2.5) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Dorota Terakowska	• zadania	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>Tam, gdzie spadają Anioły</i> (fragment); Giovanni Segantini <i>Miłość u źródła życia</i>	powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	• liryka bezpośrednia • liryka pośrednia • refren • środki poetyckie i ich funkcje	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11)
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>* Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu dramatu – powtórzenie • akt • ekspozycja • punkt kulminacyjny • perypetie • komizm • komizm sytuacyjny • komizm słowny • komizm postaci • komedia • charakterystyka bezpośrednia • charakterystyka pośrednia • charakterystyka porównawcza	• rozpoznaje rodzaj literacki (dramat); określa cechy charakterystyczne utworu dramatycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • rozpoznaje gatunek literacki (komedia) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) • wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog (I.1.3) • zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje oraz określa ich funkcje (I.1.5) • wskazuje funkcje użytych środków językowych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • prezentuje głosowo fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i>	• środki poetyckie i ich funkcja • rozkaz i prośba • postulat • list otwarty • wartości – dobro, szacunek dla innych	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (piosenka) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Wisława Szymborska	• środki poetyckie i ich	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka);

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>Nienawiść</i>	funkcja • ironia • tolerancja • dyskusja	określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekście i określa jej funkcję (I.1.6) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel</i>	• opis, analiza i interpretacja obrazu	• porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu</i> (fragment)	• media • informacja • publicystyka • nagłówek • lid • śródtytuł • artykuł problemowy • globalna wioska	• określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje tekst z wykorzystaniem elementów wiedzy o kulturze (I.1.10) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • rozpoznaje artykuł jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		cechy (I.2.5) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Robert Escarpit, <i>Antybabel</i> (fragment) Henri Matisse <i>Rozmowa</i>	● zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i> ; Eugène Delacroix <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>	● legenda poetycka ● symbolika scen ● alegoria ● ideały ● argumentowanie ● rym – rodzaje rymów	● rozpoznaje alegorię i określa jej funkcję (I.1.4) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy) (I.1.11) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) ● określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordon</i>	● środki poetyckie i ich funkcje ● symbolika obrazu poetyckiego ● ocena postaw ● wyrażanie opinii ● wartości –	● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	poświęcenie	hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy) (I.1.11) • prezentuje głosowo fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne 22 IX 1939 – 5 IV 1945 (fragment)</i>	• okupacja Lwowa • niewola • propaganda • literacki dokument • wspomnienia • wartości – wolność	• wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • wykorzystuje w interpretacji odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • literatura faktu	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragment)	• powstanie warszawskie – wirtualne muzeum • środki językowe i ich funkcje • język potoczny • kolokwializm • pamiętnik	• rozpoznaje gatunek literacki (pamiętnik) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) • wykorzystuje w interpretacji odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.2.); (II.3.)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i>	• Holocaust • getto • kultura żydowska • środki poetyckie i ich funkcje • wartości – szacunek dla odmienności	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Roma Ligocka <i>Dziewczynka w czerwonym płaszczyku</i> (fragment); Pablo Picasso <i>Guernica</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jan Kochanowski <i>Tren I, Tren V, Tren VII, Tren VIII</i>	• tren • liryka osobista • eufemizm • środki poetyckie i ich funkcja • kondolencje	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • rozpoznaje gatunek literacki (tren) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) • rozpoznaje w tekście eufemizm i określa jego funkcję (I.1.4) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		związane z postawami religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje teksty z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Marian Hemar <i>Ostatni tren</i> (fragment)	• nawiązanie literackie • rekwizyt • słuchowisko radiowe	• określa cechy charakterystyczne utworu dramatycznego (I.1.1) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • prezentuje głosowo fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Władysław Broniewski <i>Listy do córki</i> (fragment), <i>Obietnica</i>	• korespondencja • aluzja literacka • środki poetyckie i ich funkcja • wartości – miłość, pamięć, realizowanie misji	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • tabu • białe kłamstwo	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • aforyzm • środki poetyckie i ich funkcja • wartości – pamięć o zmarłych, szacunek, miłość	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jan Lechoń *** [Pytasz, co w moim życiu]	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • problemy	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	egzystencjalne • pytania filozoficzne • motyw miłości i śmierci • hierarchia wartości	• wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		(III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Richard Bach <i>Mewa</i> (fragment) Józef Chelmoński <i>Babie lato</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności za zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
II. Kształcenie językowe		
Fonetyka Upodobnienia fonetyczne	• upodobnienie fonetyczne • udźwięcznienie • ubezdźwięcznienie • uproszczenie grupy spółgłoskowej • utrata dźwięczności w wygłosie • rozbieżności między mową a pismem	• rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem (II.1.1) • wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych (II.4.3)
Fonetyka Akcent i intonacja	• akcent wyrazowy • akcent zdaniowy • intonacja zdaniowa	• rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu (II.1.7) • dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów (III.2.4)
Słowotwórstwo Tworzenie wyrazów pochodnych	• wyraz podstawowy • wyraz pochodny • podstawa słowotwórcza • formant • przedrostek • przyrostek • formant zerowy • realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu • wyrazy pokrewne • rodzina wyrazów	• rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu; wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń (II.1.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• rdzeń	
Słototwórstwo Wyrazy złożone	• zestawienie • zrost • złożenie	• rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny (II.1.2) • zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy (II.1.3)
Fleksja Imiesłowy	• imiesłów przymiotnikowy (czynny, bierny) • imiesłów przysłówkowy (współczesny, uprzedni)	• rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany (II.1.4)
Składnia Zdania złożone – powtórzenie	• wypowiedzenie • zdanie • zdanie złożone podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe) • zdanie złożone współrzędnie (łączone, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe)	• rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone (II.1.5)
Składnia Imiesłowy równoważnik zdania	• imiesłowy równoważnik zdania	• rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie (II.1.4)
Zróźnicowanie języka Skróty i skrótownce	• skrót • skrótowniec (literowiec, głoskowiec, sylabowiec, grupowiec, skrótowniec mieszany)	• dostrzega zróźnicowanie słownictwa, zna typy skrótów i skrótownców – określa ich funkcje w tekście (II.2.1)
Komunikacja językowa i kultura języka Grzeczność językowa	• sytuacja oficjalna i nieoficjalna • przedstawianie się • przeprosiny • podziękowanie • sytuacja komunikacyjna	• rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach (II.3.1) • rozumie, na czym polega błąd językowy (II.3.3)
Ortografia i interpunkcja Zasady pisowni związane z wymianą głosek	• temat fleksyjny • końcówka fleksyjna • wymiana głosek • odmienne i nieodmienne części mowy	• wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych (II.4.1) • zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy (II.4.4)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Ortografia i interpunkcja Pisownia różnego typu głosek	• samogłoski ustne i nosowe • spółgłoski twarde i miękkie • głoski dźwięczne i bezdźwięczne	• wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych (II.4.3)
III. Tworzenie wypowiedzi		
Notatka	• notatka informacyjna jako forma wypowiedzi • tytuł	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III. 1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III. 1.3) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (III. 2.2) • formułuje pytania do tekstu (III. 2.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu samokształcenia (IV)
Streszczenie	• streszczenie jako forma wypowiedzi • zwięzłość	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III. 1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III. 1.3) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (streszcza) (III. 2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Sztuka recytacji	• recytacja • interpretacja głosowa • przerzutnia • fraza • tempo	• dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów (III. 2.4) • recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I. 1.12)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• dykcja	
Opis przeżyć	• opis przeżyć jako forma wypowiedzi • nazywanie emocji	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III. 1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III. 1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Wywiad	• wywiad jako forma wypowiedzi • pytania otwarte • pytania zamknięte • pytania poprzedzone informacją wstępną • autoryzacja	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III. 1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III. 1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami (III. 1.3) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – wywiad (III. 2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Definicja słownikowa	• definicja słownikowa jako forma wypowiedzi • wyraz hasłowy • wyjaśnienie znaczeń • przykłady użycia	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III.1.3) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (skraca) (III.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu samokształcenia (IV)
Od akapitu do akapitu. Konstrukcja tekstu	• akapit • rytm akapitowy • językowe wyznaczniki spójności • kompozycja	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych) (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Przemówienie (mowa)	• przemówienie jako forma wypowiedzi • retoryka • retor • styl retoryczny • argumentowanie • językowe środki retoryczne	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych (III.1.4) • odróżnia przykład od argumentu (III.1.5) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – przemówienie (III.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Opinia	• opinia jako forma wypowiedzi • ocena • wartościowanie	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Reklama	• reklama jako forma wypowiedzi • perswazja • manipulacja językowa • copywriter • slogan reklamowy	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III.1.3) • rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję (III.1.8) • rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi (III.1.9) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Opis obrazu	• opis obrazu jako forma wypowiedzi • temat • kompozycja obrazu • kolorystyka • interpretacja dzieła sztuki • słownictwo wartościujące	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		odbioru tekstów kultury (I.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Rozprawka	• rozprawka jako forma wypowiedzi • teza • hipoteza • argument • kontrargument • przykład • plan kompozycyjny	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu rozprawki (III.1.4) • odróżnia przykład od argumentu (III.1.5) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – rozprawka (III.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
E-mail	• e-mail jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Recenzja filmu lub spektaklu teatralnego	• recenzja jako forma wypowiedzi • opinia • słownictwo oceniające	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – recenzja (III.2.1) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (III.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu samokształcenia (IV)
Zaproszenie	• zaproszenie jako forma wypowiedzi • nadawca • odbiorca	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Prezentacja multimedialna	• prezentacja multimedialna jako forma wypowiedzi • wystąpienie publiczne • komentarz	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu samokształcenia (IV)
Charakterystyka porównawcza postaci	• charakterystyka • charakterystyka porównawcza jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
List otwarty	• list otwarty jako forma wypowiedzi • apel	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Dyskusja	• dyskusja • debata • argumentowanie • kontrargumentowanie • prowadzenie dyskusji • porządek dyskusji	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu tekstów

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		argumentacyjnych (III.1.4) • odróżnia przykład od argumentu (III.1.5) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi (III.1.9)
Artykuł problemowy	• prasa • artykuł problemowy jako forma wypowiedzi • nagłówek • śródtytuł • lid	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych (III.1.4) • odróżnia przykład od argumentu (III.1.5) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Kondolencje	• kondolencje jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności (III.1.3) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Opis sytuacji	• opis sytuacji jako forma	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

	wypowiedzi • zdarzenie główne • zdarzenia towarzyszące	potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
IV. Samokształcenie		
Uczeń utrwała i rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto: • rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji pozyskiwanych samodzielnie, z różnych źródeł tradycyjnych i elektronicznych, prawidłowo opisuje źródła (stosuje cudzysłowy, wprowadza przypisy, odsyłacze) (IV.1) • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania przez twórczość własną, udział w konkursach, przeglądach, wykładach, pracę metodą projektów (IV.2) • uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie (IV.3) • uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, festiwali szkolnych, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych, przygotowuje przedstawienia teatralne – propozycje takich działań zawarte zostały w kończącym każdy blok tematyczny zestawieniu zadań projektowych <i>A teraz – działamy!</i>) (IV.4) • pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach itp. (IV.5) • rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy z zachowaniem zasad obowiązujących w czasie wystąpień publicznych (np. w formie omówienia prezentacji multimedialnej, przemówienia, udziału w debacie) (IV.6) • rozwija nawyk systematycznego uczenia się, czemu służą m. in. zestawy zadań powtórzeniowych <i>Sprawdź się!</i>, infografiki (<i>Jan Kochanowski, Aleksander Fredro, Na ścieżkach myśli, Gatunki filmowe, Rodzaje literackie</i>) przybliżające wybrane zagadnienia z zakresu literatury i kultury (IV.7) • rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii (IV.8)		

KLASA 8		
Materiał nauczania	Zagadnienia	Realizacja podstawy programowej Przewidywane osiągnięcia Uczeń utrwała i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:
I. Kształcenie literackie i kulturowe		
Zbigniew Herbert <i>Księżka</i>	• podstawowe informacje o Biblii – powtórzenie • nawiązania biblijne • sentencja • środki poetyckie i ich funkcja	• określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków poetyckich oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	• słowo • akty mowy • podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Biblia. Nowy Testament. Św. Paweł	• biblijny ideał miłości • ocena postaw	• rozróżnia gatunki liryki (hymn), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>Hymn o miłości</i>	• hymn	cechy gatunkowe (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • środki językowe i ich funkcja • kontekst historyczny • tragizm • powieść historyczna	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		i omawianą lekturą (IV) ● poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Norman Davies <i>Europa</i> (fragment)	● styl popularnonaukowy ● mit o Europie ● symboliczne odczytanie	● rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, (I.1.9) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu popularnonaukowego (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą popularnonaukową i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Katarzyna Janowska, Piotr Mucharski <i>Rozmowy na koniec wieku 3</i> (fragment)	● dziedzictwo kulturowe ● źródła kultury europejskiej ● fakty i opinie	● określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) ● rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Mitologia w popkulturze. Tekst publicystyczny (fragment)	● popkultura ● nawiązania literackie ● podstawowe informacje o mitologii – powtórzenie	● rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) ● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Agatha Christie Dwanaście prac Herkulesa* Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • utwór detektywistyczny • schematy fabularne kryminałów • mowa niewerbalna	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych (I.2.7) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Michał Heller <i>Podglądanie</i> <i>Wszechświata</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

(fragment); Hieronim Bosch <i>Ogród w Edenie</i> (lewe skrzydło tryptyku <i>Ogród rozkoszy ziemskich</i>)	umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
<i>Opowieści Okrągłego Stołu</i> (fragment)	• kodeks rycerski • wzorce osobowe władcy i rycerza • legendy arturiańskie • romans rycerski	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Fryderyk Schiller <i>Rękawiczka</i>	• ballada • synkretyzm rodzajowy	• rozróżnia gatunki (ballada), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze cechy gatunkowe (I.1.2) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • powieść historyczna • literatura piękna a literatura popularnonaukowa • styl artystyczny	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Jan Matejko <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> , Stanisław Wyspiański <i>Bitwa pod Grunwaldem J. Matejki</i>	• malarska metafora • symbol • kompozycja dzieła malarskiego • grafika • karykatura • opis, analiza i interpretacja obrazu	• porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz, grafika) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Andrzej Sapkowski <i>Miecz przeznaczenia</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • literatura fantasy • aluzja literacka • styl potoczny	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		wątków literackich i kulturowych (I.2.7) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • średniowieczny wzorzec świętego • postawa franciszkańska	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Wiktor Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • katedra jako tekst kultury	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • rozpoznaje w tekście literackim symbol i określa jego funkcję (I.1.4) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• środki poetyckie i ich funkcja • średniowiecze	• wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jacek Dukaj <i>Katedra</i> (fragment); Zdzisław Beksiński <i>Surrealizm</i> <i>Ekspresjonistyczny</i> <i>Galeria Malarstwa 8</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	• rzeźba • ideały renesansu • humanizm • biblijne nawiązania	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz, grafika) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		tekstów kultury (I.2.6) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Kochanowski <i>Fraszki (Do gór i lasów, O żywocie ludzkim)</i>	● człowiek renesansu ● odrodzenie ● stoicyzm ● epikureizm ● fraszki refleksyjne	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● rozróżnia gatunki liryki (fraszka), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze cechy gatunkowe (I.1.2) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV – Czego chcesz od nas, Panie</i>	● podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie ● środki poetyckie i ich funkcja ● hymn pochwalny ● biblijne nawiązania	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Kochanowski <i>Nie</i>	● podstawowe pojęcia z	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka);

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

porzucaj nadzieje	zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • pieśń • kontekst filozoficzny • refleksja egzystencjalna	określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • rozróżnia gatunki liryki (pieśń), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze cechy gatunkowe (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji tekstu odwołania do wartości uniwersalnych (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei*</i> Lektura omawiana w całości	• problemy współczesnego świata • religie świata • cywilizacja miłości • wartość życia • wywiad rzeka	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Daniel Naborowski <i>Krótkość żywota</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki –	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

	powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • motyw <i>vanitas</i> • barok	lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • wiersz obrazkowy	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Salvadore Dalí <i>Trwałość pamięci</i>	• opis, analiza i interpretacja obrazu • surrealizm	• porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Zofia Kossak <i>Obiad czwartkowy</i> (fragment)	• oświecenie • epoka stanisławowska • bajka	• analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Ignacy Krasicki <i>Hymn do miłości</i>	• środki poetyckie i ich funkcja • hymn • oświecenie – kontekst historyczny	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • rozróżnia gatunki liryki (hymn), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze cechy gatunkowe (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	• satyra • przedstawienie karykaturalne • opis i ocena postaw • dialogowość • parafraza	• rozpoznaje gatunek literacki i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) • określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Jarosław Marek Rymkiewicz <i>Co zostało z Pascala;</i> Rembrandt van Rijn <i>Lekcja anatomii</i>	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

doktora Tulpa		kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Adam Mickiewicz <i>Do M***</i>	● podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie ● środki poetyckie i ich funkcja ● miłość romantyczna ● romantyzm	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Adam Mickiewicz <i>Stepy akemańskie</i>	● podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie ● środki poetyckie i ich funkcja ● sonet	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● rozróżnia gatunki liryki (sonet), wymienia podstawowe cechy i wskazuje w utworze cechy gatunkowe (I.1.2) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	● podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie ● środki poetyckie i ich funkcja ● refren	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	● raptularz ● liryka osobista	stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Caspar David Friedrich <i>Wędrowiec nad morzem mgieł</i>	● opis, analiza i interpretacja obrazu ● bohater romantyczny ● indywidualista	● porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) ● interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) ● określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Juliusz Słowacki <i>Testament mój</i>	● podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie ● środki poetyckie i ich funkcja ● wieszcz ● wartości – miłość do ojczyzny	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Juliusz Słowacki <i>Balladyna*</i> Lektura omawiana w całości	● podstawowe pojęcia z zakresu dramatu – powtórzenie ● tragedia ● ironia romantyczna	● rozpoznaje rodzaj literacki (dramat); określa cechy charakterystyczne utworu dramatycznego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) ● rozpoznaje gatunek literacki (tragedia) i wymienia jego podstawowe cechy (I.1.2) ● wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog (I.1.3) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• wskazuje funkcje użytych środków językowych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny) (I.1.11) • recytuje fragmenty utworu w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem (I.1.12) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Cyprian Norwid <i>Za wstęp (Ogólniki)</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • etyka mowy	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Bolesław Prus <i>Kroniki tygodniowe</i> (fragment)	• pozytywizm • realizm • prasa	• określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• periodyk • felieton • publicystyka	uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • rozpoznaje felieton jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i> (fragment)	• wspomnienia • reportaż • anegdota • styl publicystyczny	• rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • rozpoznaje reportaż jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Zbigniew Herbert <i>Pan Cogito czyta gazetę</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • perswazja i manipulacja	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia</i> (fragment)	• zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>Na skalnym Podhalu</i> (fragment)	• gwara • stylizacja gwarowa • Młoda Polska	• określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (II)
Stefan Żeromski <i>Syzyfowe prace</i> * Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • powieść o dojrzewaniu • charakterystyka bohatera zbiorowego • rusyfikacja	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) - wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) - porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) - podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) - poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Stefan Żeromski <i>Silaczka</i> (fragment)	- podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie - konformizm - nonkonformizm - idealizm	- określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) - określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) - wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) - wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (I.1.11) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	- podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie - środki poetyckie i ich funkcja - neologizm - wartości – praca, determinacja w dążeniu do celu	- rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) - określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) - wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) - wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Bolesław Leśmian *** [W malinowym	- liryka - środki poetyckie i ich	rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>chruśniaku]</i>	funkcja • wartości – miłość	lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wiersze</i> (wybór)	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • erotyk • puenta • monodram • wartości – miłość	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	• dwudziestolecie międzywojenne • kawiarnia literacka • Skamandryci	• wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i> (fragment)	• felieton	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		ich funkcji w przekazie (I.2.2) • dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa (I.2.4) • rozpoznaje felieton jako gatunek dziennikarski i określa jego podstawowe cechy (I.2.5) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • wartości – radość	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Marc Chagall <i>Spacer</i>	• opis, analiza i interpretacja obrazu	• porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Prośba o wyspy szczęśliwe, Pieśni III</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • anafora	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Leszek Kołakowski <i>O</i>	• zadania	• utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

<i>sprawiedliwości</i> (fragment)	powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>* Lektura omawiana w całości	• czytanie, analiza i interpretacja tekstu • literatura faktu	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur obowiązkowych w PP
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o...</i> [<i>chłopcu polskim</i>]	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • pokolenie Kolumbów • elegia • wartości – miłość do ojczyzny, poświęcenie, wypełnienie obowiązku	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • wskazuje w utworze cechy gatunkowe elegii (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

		• wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka, Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • literatura wojny i okupacji • wartości – odpowiedzialność	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i> (fragment)	• powstanie warszawskie • apel poległych • znaczenie symboliczne • wartości – pamięć o bohaterach	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Tadeusz Różewicz <i>Warkoczyk</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • martyrologia • cechy poezji Tadeusza Różewicza	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	• opowiadanie • Holocaust • terror • tytuł Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata	komunikacji i kultury języka (II.3.) • rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • rola poety • normy społeczne • styl urzędowy • preambuła • wartości – sprawiedliwość, godność	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu (I.2.1) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • ironia	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • rozpoznaje w tekście ironię i określa jej funkcje (I.1.6) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		estetyczne tekstu (I.1.8) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Julian Tuwim <i>Kwiaty polskie</i> (fragment); Bronisław Linke <i>Powrót</i>	● zadania powtórzeniowe sprawdzające wiedzę i umiejętności	● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego (I.1.); (I.2.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego, komunikacji i kultury języka (II.1.); (II.2.); (II.3.) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	● środki poetyckie i ich funkcja ● utopia ● paradoks ● gry słowne	● rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) ● rozpoznaje w tekście ironię i określa jej funkcje (I.1.6) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat</i> (fragment)	● podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie ● antyutopia	● rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) ● określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) ● wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) ● analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) ● wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny) (I.1.11) ● utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Sławomir Mrozek	● podstawowe pojęcia z	● rozpoznaje rodzaj literacki (epika);

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

Artysta; Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane</i> (wybór)	zakresu epiki – powtórzenie • groteska • ironia • aforyzm • sentencja	określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • rozpoznaje w tekście ironię i określa jej funkcje (I.1.6) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • paradoks • cytat • język propagandy • wartości – prawda	• wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (historyczny, kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Małgorzata Hillar <i>My z drugiej połowy XX wieku</i>	• podstawowe pojęcia z zakresu liryki – powtórzenie • środki poetyckie i ich funkcja • pokolenie • postawy życiowe	• rozpoznaje rodzaj literacki (liryka); określa cechy charakterystyczne utworu lirycznego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wskazuje funkcje użytych środków stylistycznych oraz określa wartości estetyczne tekstu (I.1.8) • wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (kulturowy) (I.1.11) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Paolo Coelho <i>Alchemik</i> (fragment)	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • cele życiowe • przypowieść	• rozpoznaje rodzaj literacki (epika); określa cechy charakterystyczne utworu epickiego (I.1.1) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
Barbara Kosmowska <i>Pożłaczana rybka*</i> Lektura omawiana w całości	• podstawowe pojęcia z zakresu epiki – powtórzenie • analiza i interpretacja tekstu • powieść obyczajowa	• określa cechy charakterystyczne utworu epickiego i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju (I.1.1) • wskazuje cechy gatunkowe czytanego utworu (I.1.2) • określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • wykorzystuje w interpretacji utworu odwołania do wartości uniwersalnych związane z różnymi postawami i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • analizuje i interpretuje utwór z wykorzystaniem elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.) • podejmuje działania związane z samokształceniem, inspirowane przeczytaną i omawianą lekturą (IV) • poznaje tekst z zakresu lektur uzupełniających w PP
Paul Gauguin <i>Skąd przychodzimy, kim jesteśmy, dokąd zmierzamy?</i>	• opis, analiza i interpretacja obrazu • happening	• określa problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7) • rozpoznaje odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji (I.1.9) • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) • interpretuje dzieło sztuki (obraz) (I.2.3) • określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury (I.2.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych (III.1.); (III.2.)
Max Ehrmann <i>Dezyderata</i>	• analiza i interpretacja tekstu	• określa w utworze problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji (I.1.7)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

	• życiowe drogowskazy	• wykorzystuje w interpretacji utworu literackiego potrzebne konteksty (I.1.11) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3.)
II. Kształcenie językowe		
Składnia Zdanie wielokrotnie złożone	• zdanie wielokrotnie złożone • zasady interpunkcji w wypowiedzeniach	• rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone (II.1.5)
Składnia Mowa zależna i niezależna	• mowa zależna • mowa niezależna	• odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie (II.1.6) • poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne (II.4.2)
Zróżnicowanie języka Rodzaje i funkcje słowników – powtórzenie	• typy słowników (języka polskiego, ortograficzne, poprawnościowe, wyrazów obcych, frazeologiczne, skrótów i skrótowców, synonimów i antonimów, różnych odmian polszczyzny, dotyczące historii języka polskiego)	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu; rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3)
Zróżnicowanie języka Pochodzenie frazeologizmów	• związek frazeologiczny • pochodzenie frazeologizmów • wyrażenie, zwrot, fraza • błąd frazeologiczny	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • rozumie, na czym polega błąd językowy (II.3.3)
Zróżnicowanie języka Homonimy, synonimy, antonimy	• homonim • synonim • antonim	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • rozumie znaczenie homonimów (II.2.4)
Zróżnicowanie języka Archaizmy	• archaizm • archaizacja • typy archaizmów	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (archaizmy) (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3)
Zróżnicowanie	• wyraz rodzimy	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

języka Wyrazy rodzime i zapożyczenia	• zapożyczenie • typy zapożyczeń	rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3)
Zróżnicowanie języka Środowiskowe odmiany języka	• środowiskowe odmiany języka • język potoczny • kolokwializm	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, kolokwializmy) (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • wyróżnia środowiskowe odmiany języka (II.2.5)
Zróżnicowanie języka Gwary i dialekty	• gwarą • dialekt • dialektyzacja	• dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (II.2.1) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • wyróżnia regionalne odmiany języka (II.2.5)
Zróżnicowanie języka Nazwy osobowe i miejscowe	• nazwa osobowa • nazwa miejscowa • rodzaje nazw miejscowych • odmiana nazw osobowych i miejscowych	• rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców (II.2.2) • zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3)
Zróżnicowanie języka Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	• treść i zakres znaczeniowy wyrazu	• zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu (II.2.6)
Zróżnicowanie języka Rodzaje stylów	• styl • stylizacja • rodzaje stylów (potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny)	• zna sposoby wzbogacania słownictwa (II.2.3) • rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny (II.2.7)
Komunikacja językowa i kultura języka Norma językowa wzorcowa i	• norma językowa wzorcowa • norma użytkowa • błąd językowy	• rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach (II.3.1) • rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich (II.3.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

użytkowa		rozumie, na czym polega błąd językowy (II.3.3)
Komunikacja językowa i kultura języka Etykieta i etyka językowa	- etykieta językowa - etyka języka	- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach (II.3.1) - rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi (III.1.9)
Ortografia i interpunkcja Zasady ortograficzne – powtórzenie	zasady ortograficzne	utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu ortografii i interpunkcji (II.4.)
Ortografia i interpunkcja Cytowanie	- cytat - przypis	poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne (II.4.2)
III. Tworzenie wypowiedzi		
Recenzja filmowa	- recenzja jako forma wypowiedzi - opinia - ocena - słownictwo związane z opisem i oceną dzieła filmowego	- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III. 1.2) - tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami (III. 1.3) - przeprowadza wnioskowanie (III. 1.6) - zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III. 1.7) - tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – recenzja (III. 2.1) - utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Notatka encyklopedyczna	- notatka encyklopedyczna jako forma wypowiedzi - zwięzłość	- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) - tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (III. 2.2) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Podanie	• podanie jako forma wypowiedzi • styl urzędowy	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – podanie (III.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Różne typy rozprawek	• rozprawka jako forma wypowiedzi • schemat budowy rozprawki • różne typy rozprawek	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu rozprawki (III.1.4) • odróżnia przykład od argumentu (III.1.5) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych –

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		rozprawka (III. 2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Reportaż	• reportaż jako forma wypowiedzi • styl publicystyczny	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami (III.1.3) • formułuje pytania do tekstu (III.2.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Charakterystyka zbiorowości	• charakterystyka • charakterystyka zbiorowości jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Nekrolog	• nekrolog jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Życiorys i CV	• życiorys • curriculum vitae (CV)	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – życiorys i CV (III.2.1) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Notka biograficzna	• notka biograficzna jako forma wypowiedzi	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (skraca, streszcza) (III.2.2) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Sprawozdanie radiowe (relacja)	• sprawozdanie jako forma wypowiedzi • relacja radiowa • korespondent	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • wykonuje przekształcenia na tekście cudzym (rozbudowuje, parafrazuje) (III.2.2) • utrwala wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, różnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
List motywacyjny	• list motywacyjny	• gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

		• tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję oraz zasady spójności językowej (III.1.3) • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych – list motywacyjny (III.2.1) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu kształcenia językowego (gramatyki języka polskiego, zróżnicowania języka, komunikacji i kultury języka, ortografii i interpunkcji) (II.1.2.3.4.)
Sztuka konwersacji	• konwersacja • rozmowa • komunikacja językowa • mowa niewerbalna	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych (III.1.4) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (III.1.7) • rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi (III.1.9) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3)
Referat (prezentacja)	• referat • wystąpienie publiczne	• funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę (III.1.1) • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi (III.1.2) • tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję (III.1.3) • wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych (III.1.4) • przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego (III.1.6) • utrwała wiedzę i umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka (II.3)

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

IV. Samokształcenie

Uczeń utrwała i rozwija umiejętności z klas wcześniejszych, a ponadto:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji pozyskiwanych samodzielnie, z różnych źródeł tradycyjnych i elektronicznych (IV.1)
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania przez twórczość własną, udział w konkursach, przeglądach, wykładach, pracę metodą projektów (IV.2)
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie (IV.3)
- uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, festiwali szkolnych, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych, przygotowuje przedstawienia teatralne – propozycje takich działań zawarte zostały w kończącym każdy blok tematyczny zestawieniu zadań projektowych *A teraz – działamy!*) (IV.4)
- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach, kołach zainteresowań, itp. (IV.5)
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy z zachowaniem zasad obowiązujących w czasie wystąpień publicznych (np. w formie omówienia prezentacji multimedialnej, referatu, udziału w debacie) (IV.6)
- rozwija nawyk systematycznego uczenia się, powtarzania i syntetyzowania wiedzy, ćwiczenia umiejętności, czemu służą m.in. zestawy zadań powtórzeniowych *Sprawdź się!*, infografiki (*Biblia*, *Mitologiczne inspiracje*, *Świat rycerski*, *Henryk Sienkiewicz*, *W kręgu polskiego oświecenia*, *Świat na scenie*, *Na łamach prasy*, *Środki stylistyczne*, *Gatunki literackie*, *Epoki literackie*) przybliżające wybrane zagadnienia z zakresu literatury i kultury (IV.7)
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii (IV.8)

4. Sposoby osiągnięcia celów – metody pracy na lekcjach języka polskiego i indywidualizacja kształcenia

Metody pracy na lekcjach języka polskiego

Program *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* kładzie duży nacisk na kształtowanie różnorodnych umiejętności uczniów, ich wychowanie oraz pełne i wszechstronne przygotowanie do kolejnego etapu edukacyjnego – w szkole ponadpodstawowej. Proponowane lektury oraz inne treści programowe pozwalają na stworzenie optymalnych warunków do wprowadzania uczniów w świat kultury oraz umożliwienie świadomego, pełnego funkcjonowania w świecie. Powinna temu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

towarzyszyć, zarówno ze strony ucznia, jak i nauczyciela, otwartość, gotowość do podejmowania wyzwań i pasja. Warunkiem niezbędnym do osiągnięcia tego rodzaju postaw jest projektowanie działań dydaktycznych opartych na aktywności uczniów. Nauczyciel powinien zorganizować proces uczenia w taki sposób, aby uczeń mógł samodzielnie, we współpracy z innymi uczniami i pod kierunkiem nauczyciela obserwować, badać, analizować, przetwarzać, odkrywać, zestawiać, komentować, oceniać, dyskutować, poszukiwać.

Klasy 4–6

W klasach 4–6 punktem wyjścia do rozważań o tekście kultury powinno być hasło odnoszące się do postawy ucznia: *Rozumiem! Myślę! Działam!* zakładające aktywność i partnerstwo w procesie edukacyjnym. Istotne jest również stymulowanie kreatywności uczniów poprzez zadania odwołujące się do ich wyobraźni. W tym podetapie edukacyjnym warto wdrażać uczniów do pracy zespołowej przy realizacji projektów. Skutkuje to nie tylko kształceniem umiejętności interpersonalnych i społecznych, lecz także przygotowaniem do realizacji bardziej złożonych projektów edukacyjnych w klasach 7–8. Autorki programu wskazują w poleceniach, ćwiczeniach oraz scenariuszach szereg metod i technik aktywnych, które można wykorzystać przy projektowaniu lekcji, m.in. przekład intersemiotyczny, dramę, burzę mózgów, myślące kapelusze, mapy skojarzeń, gry edukacyjne, drzewko decyzyjne i wiele innych. Należy również odwoływać się do metod tradycyjnych – poszukujących, problemowych, oglądowych, praktycznych. W zakresie kształcenia stylistycznego warto sięgać po metody praktyki pisarskiej, analizy i twórczego naśladowania wzorów, norm i instrukcji okazjonalnych ćwiczeń sprawnościowych. Warto wprowadzać w już klasach 4–6 metodę odwróconej lekcji oraz metodę uczymy innych. Sytuują one nauczyciela i ucznia w nowej perspektywie edukacyjnej sprzyjającej aktywności i partnerstwu. Spełniają ponadto jedno z ważnych wymagań ogólnych określonych w podstawie programowej – samokształcenie.

Wszystkie lekcje językowe w podręcznikach cyklu *Słowa z uśmiechem* zachowują stały układ elementów. Są to ćwiczenia wprowadzające, pozwalające na obserwację materiału językowego i ułatwiające wnioskowanie, dalej – analiza pojęć i zasad, i w kolejnej fazie – ćwiczenia utrwalające, kształcące świadomość językową ucznia i jego umiejętności komunikacyjne. Taki układ determinuje **aktywność i samodzielność ucznia w docieraniu do informacji, umiejętności ich obserwowania, gromadzenia i przetwarzania.**

Na lekcjach poświęconych kształceniu literackiemu, kulturowemu oraz językowemu zakłada się systematyczne doskonalenie dykcji i umiejętności operowania głosem, np. przez wprowadzanie **głośnego czytania fragmentów tekstów** wybranych i przygotowanych wcześniej przez uczniów, **recytację** wybranych utworów poetyckich i prozatorskich, zabawy językowe stymulujące aktywność uczniów.

Autorki programu zakładają, że wiedza i umiejętności językowe powinny być **systematycznie utrwalane poprzez działania dydaktyczne atrakcyjne dla ucznia w klasach 4–6**, np. poprzez analizę infografik, tworzenie map mentalnych, rozwiązywanie różnorodnych ćwiczeń, zadań logicznych, podejmowanie gier dydaktycznych, rozwiązywanie sprawdzianów na wesoło itp.

Klasy 7–8

W klasach 7–8 jest wskazane **wykorzystywanie tych form i metod pracy, które uczniowie poznali w klasach młodszych**, jednak ze względu na rosnące kompetencje uczniów, ich większą samodzielność, rozwój intelektualny oraz zapisy podstawy programowej, należy je **modyfikować, rozwijać i wprowadzać nowe rozwiązania** dostosowane do stopnia rozwoju uczniów i podejmowanej problematyki (np. elementy metody dramowej można wykorzystać w przeprowadzaniu w parach rozmowy kwalifikacyjnej, za pomocą mapy myśli powtórzyć najważniejsze wiadomości o literaturze i kulturze odrodzenia itd.)

Duży nacisk należy położyć na **działania zespołowe**, od wykorzystywanych w czasie bieżącej pracy różnych rodzajach pracy w grupach po wielostopniowe zadania projektowe. Dzięki takim formom pracy uczniowie uczą się odpowiedzialności za powierzone zadania, efektywnej współpracy, twórczego rozwiązywania problemów, mogą podejmować różne role w grupie – co jest bardzo ważne w klasach o zróżnicowanym poziomie, ćwiczą także w praktyce swoje kompetencje komunikacyjne.

Ważnym elementem kształcenia w klasach starszych jest sięganie po różnego rodzaju **multimedia**. Wykorzystywanie na lekcjach fragmentów filmów, przedstawień teatralnych, dzieł muzycznych czy szeroko rozumianych utworów kultury popularnej nie tylko uatrakcyjni lekcję przez odwołanie się do bliskiej uczniom rzeczywistości, sprzyja uczeniu się, ale i pozwala odczytywać utwór w perspektywie intertekstualnej, wprowadza konteksty niezbędne do pełniejszego odczytania utworu. Uczniowie powinni też być wdrażani w jak najszerszym zakresie do celowego **korzystania z nowoczesnych technologii** (np. narzędzi internetowych, programów

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

komputerowych, aplikacji w telefonach komórkowych) przy realizacji projektów edukacyjnych i prezentowaniu efektów swojej pracy.

W klasach 7–8 istotnym elementem każdej lekcji powinno być stwarzanie uczniom okazji do prezentowania własnego zdania, wyrażania opinii, wygłaszania poglądów, argumentowania i kontrargumentowania, wnioskowania, niezbędne jest zatem wykorzystanie metod opartych na **dyskusji dydaktycznej** (np. dyskusja okrągłego stołu, wielokrotna, konferencyjna, panelowa, debata, burza mózgów, techniki: metaplanu, analizy SWOT, śnieżnej kuli, za i przeciw, drzewka decyzyjnego). Uczeń starszych klas szkoły podstawowej powinien także zwiększać swoje kompetencje w zakresie **wypowiedzi ustnych** skierowanych do pewnego audytorium (np. odpowiedzi ustne, prezentacje multimedialne, referaty, przemówienia, prezentowanie efektów pracy projektowej), w czasie których kształci sprawność posługiwania się retorycznymi środkami wyrazu.

Lekcje językowe, które zachowują podstawową strukturę wprowadzoną w klasach 4–6 (od obserwacji **materiału językowego**, przez wnioskowanie i budowanie struktury, po ćwiczenia utrwalające), powinny w starszych klasach w dużej mierze opierać się na materiale językowym zgromadzonym podczas analizy i interpretacji tekstów kultury oraz **aktualnych przykładach związanych z bezpośrednim doświadczeniem uczniów** (np. ich aktywnością w internecie). Sprzyja to dyskusji nad postawami, zachowaniami, wartościami.

Realizacja celów programowych powinna być prowadzona również przez ćwiczenia stawiające na **samodzielną pracę ucznia** związaną z czytaniem tekstu ze zrozumieniem, wyszukiwaniem i selekcją informacji, ćwiczenia interpretacyjne uczące wnioskowania, oceniania, porównywania różnorodnych tekstów kultury, ćwiczenia stylistyczno-leksykalne przygotowujące do pisania coraz trudniejszych form wypowiedzi, wreszcie zadania przygotowujące ucznia do sprawdzianu kończącego szkołę podstawową.

Indywidualizacja kształcenia

Indywidualizacja kształcenia tak mocno akcentowana w nowej *Podstawie programowej* każe zwrócić uwagę na opracowanie indywidualnych strategii uczenia się, dostosowanych do predyspozycji percepcyjnych uczniów. Na szczególną uwagę zasługuje nauczanie wielozmysłowe. Nie sposób zrealizować w klasach 4–8 kompetencji kluczowej – umiejętności uczenia się – bez poszukiwania nowych technik i metod stymulujących umiejętność sekcjonowania, zapamiętywania informacji oraz zwiększających efektywność uczenia się. Z tego względu należy się odwoływać w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb, Anita Żegleń

projektowaniu pracy na lekcji np. do koncepcji inteligencji wielorakich. Z uwagi na specyfikę przedmiotu najwięcej ćwiczeń będzie dotyczyło inteligencji słownej, ale należy proponować uczniom zadania i ćwiczenia dotyczące inteligencji wizualno-przestrzennej, logiczno-matematycznej, interpersonalnej, muzycznej itp. Uczniowie powinni wykonywać ćwiczenia stymulujące pamięć m.in. za pomocą gry skojarzeń, wyobrażeń, przestrzennych notatek, tworzenia nieco przesadzonych obrazów i kontekstów.

Grupy klasowe to najczęściej zespoły uczniów o zróżnicowanym poziomie wiedzy i umiejętności, pracujących w różnym tempie, **indywidualizacja powinna więc objąć zarówno całe zespoły klasowe, jak i poszczególnych uczniów**. Niezbędna jest diagnoza wstępna dotycząca klasy, która pozwala na modyfikację planu nauczania w celu dostosowania go do potrzeb konkretnego zespołu (rozszerzenie, dodanie lub eliminacja treści). W każdej klasie obok uczniów na poziomie podstawowym, pracujących w średnim tempie, znajdują się też uczniowie pracujący wolniej, uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także uczniowie zdolni, szybko wykonujący zadania.

Nauczyciel, **pracując z uczniem zdolnym**, może poszerzyć dla niego listę lektur, wprowadzić indywidualnie dodatkowe zadania i konteksty kulturowe, wykorzystać pytania trudniejsze, zachęcić do przygotowania części lekcji i materiałów dotyczących tematu, którym się pasjonują, zadań projektowych, do udziału w konkursach.

W pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (ze specyficznymi trudnościami w nauce czytania, mówienia i pisanie, z różnego rodzaju trudnościami szkolnymi, o obniżonych możliwościach edukacyjnych, realizujących program integracji) pomaga przejrzysty układ treści, zapisanie tekstu czytelną czcionką, skonstruowanie zestawów poleceń wg zasady stopniowania trudności, operacyjnie sformułowane polecenia, przystępny język tekstów prezentujących konteksty, sylwetki poetów i pisarzy, wyjaśniających niezbędne elementy teorii, umieszczenie wzorów kompozycyjnych różnych form wypowiedzi pozwalające na powracanie do schematu w czasie wykonywania ćwiczeń. Nauczyciel ma także obowiązek uwzględnić aktualne **zalecenia specjalistycznych poradni psychologiczno-pedagogicznych** w zakresie form i metod pracy oraz sprawdzania wiedzy i umiejętności. Dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce czytania i pisanie (dysleksja, dysgrafia, dysortografia) będą to najczęściej: odczytanie głośne tekstu, który uczeń śledzi wzrokiem, dodatkowe wskazówki i pomoc w czasie wykonywania ćwiczeń, wydłużenie czasu przeznaczonego na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, zastosowanie zmodyfikowanych kryteriów

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

oceniania poprawności ortograficznej prac pisemnych, w czasie sprawdzianów ortograficznych odwoływanie się głównie do znajomości i umiejętności zastosowania zasad ortograficznych. Bardzo ważne jest także częste powtarzanie materiału, wyznaczanie konkretnych zadań dotyczących mniejszej partii materiału i nagradzanie za ich wykonanie oraz dostrzeżenie choćby niewielkich postępów ucznia, mobilizowanie go do wysiłku, wzmacnianie samooceny, chwalenie za najmniejsze sukcesy.

Należy ponadto pamiętać o indywidualizacji kształcenia i wspomaganiu rozwoju zainteresowań uczniów przez organizowanie **zajęć dodatkowych**. Mogą one mieć formę konkursu czytelniczego organizowanego przez samych uczniów, wycieczki do muzeum lub galerii sztuki, klubu filmowego, klubu redaktorów internetowej strony szkoły lub prowadzenia klasowego bloga.

Tak zorganizowany proces edukacyjny będzie sprzyjał aktywności uczniów, będzie budził ich ciekawość świata, wyposaży uczniów w narzędzia poznawania rzeczywistości i komunikowania się, zbuduje pożądaną hierarchię wartości i spójną wizję świata, a ponadto wychowa ucznia otwartego, aktywnego i odpowiedzialnego.

5. Propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć uczniów

Ocenianie to jeden z istotnych elementów procesu dydaktycznego. **Systematyczne i zgodne z przepisami** ocenianie jest zadaniem każdego nauczyciela. Oceniając, nauczyciel musi mieć na względzie to, że uczeń jest partnerem w dialogu edukacyjnym, powinien być traktowany podmiotowo, a ocena ma przede wszystkim charakter kształtujący; powinna informować go, jakie postępy uczynił, które umiejętności wykształcił, a które obszary jego wiedzy i umiejętności wymagają szczególnej uwagi, pracy i wysiłku. Ocena powinna wskazywać przestrzeń osobistego sukcesu ucznia, aby właśnie w tej przestrzeni udało się zaprojektować działania motywujące go do dalszego wysiłku. Program zakłada wysoką aktywność ucznia w procesie edukacyjnym. Czynniki motywujące, wspierające, informujące i diagnozujące wynikające z oceny będą pozytywnie wpływać na samodzielność ucznia oraz jego wiarę we własne możliwości. Szczegółowe zasady oceniania, promowania i klasyfikowania są regulowane odpowiednimi rozporządzeniami ministra oraz zapisami w szkolnych systemach oceniania. Warto zaakcentować, że ocena powinna być zindywidualizowana i musi wynikać z wymagań edukacyjnych oraz kryteriów określonych przez nauczyciela.

W klasach 4–6 ocenie powinny podlegać:

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb, Anita Żegleń

- głośne czytanie,
- rozumienie czytanego tekstu,
- wygłoszenie tekstu z pamięci z odpowiednią intonacją i właściwą wymową,
- krótsze i dłuższe wypowiedzi na lekcji (np. opowiadanie, udział w rozmowie, dyskusji itp.),
- kompetencje językowe (w formie ćwiczeń, sprawdzianu z nauki o języku),
- umiejętności ortograficzne (w formie ćwiczeń, sprawdzianów i dyktand),
- prace pisemne (krótsze i dłuższe formy wypowiedzi) przewidziane programem dla danej klasy,
- notatki tworzone samodzielnie na lekcji,
- umiejętność pracy w grupie,
- pisemne prace domowe,
- niewerbalne wytwory pracy.

W klasach 7–8 ocenie powinny podlegać:

- dłuższe, pełne wypowiedzi ustne w czasie lekcji (np. charakterystyka, przemówienie, analiza i interpretacja tekstu kultury, prezentacja projektu);
- recytacja tekstów literackich w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem,
- samodzielne notatki o bardziej złożonej strukturze,
- umiejętność pracy w grupie i efekt podjętych działań,
- rozumienie różnego typu tekstów wraz z najważniejszymi informacjami kontekstowymi,
- prace pisemne w zakresie przewidzianych programem form wypowiedzi,
- umiejętności językowe w odniesieniu do sytuacji komunikacyjnych,
- prace pisemne przygotowane przez ucznia w domu (z uwzględnieniem zasad kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji).

W klasach 4–8 ocenianiu powinno podlegać także zaangażowanie uczniów w pracę na lekcji, dodatkowe działania, np. udział i osiągnięcia w konkursach, redagowanie tekstów do gazetki lub na stronę internetową szkoły, własna twórczość literacka czy udział w przedstawieniach teatralnych. Ważne jest także systematyczne sprawdzanie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności, przeprowadzanie sprawdzianów diagnozujących postępy uczniów (obejmujących np. wszystkie klasy na danym poziomie nauczania w szkole), opracowanie ich wyników, wyciągnięcie wniosków, a także przygotowanie zaleceń do dalszej pracy.

Zaleca się, aby poddawać ocenie każdą z wymienionych form pracy ucznia co najmniej raz w okresie. Każda ocena powinna zostać umotywowana i odniesiona do indywidualnych postępów

ucznia. Szczegółnej uwagi wymaga ocenianie prac pisemnych. Ocnom powinny towarzyszyć komentarze, które pozwolą uczniowi zrozumieć, co zrobił dobrze, a co należy jeszcze poprawić i jak ma zaplanować pracę w celu usunięcia braków w wiedzy i umiejętnościach.

6. Uwagi do realizacji programu

Program *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* dostosowany jest do realizacji w klasach 4–8 szkoły podstawowej. Zakłada się, że cele edukacyjne programu będą realizowane z wykorzystaniem zestawu podręczników Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych, obejmującego następujące pozycje:

- Ewa Horwath, Anita Żegleń *Słowa z uśmiechem. Literatura i kultura* – w klasach 4, 5, 6;
- Ewa Horwath, Anita Żegleń *Słowa z uśmiechem. Nauka o języku. Ortografia* – w klasach 4, 5, 6;
- Ewa Horwath, Grażyna Kielb *Bliżej słowa* – w klasach 7–8.

Podręczniki proponowane do realizacji programu *Słowa z uśmiechem + Bliżej słowa* zostały dostosowane do liczby godzin języka polskiego w II etapie edukacyjnym, co zapewnia pełną realizację wymagań *Podstawy programowej* oraz programu nauczania w klasach 4–8 szkoły podstawowej.